

Πρεσβεία της Ελλάδος στη Ρώμη
Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων

ΟΔΗΓΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ

Επιμέλεια/Σύνταξη

Προϊστάμενος Γραφείου ΟΕΥ, Παναγιώτης Ζάραγκας, Γενικός Σύμβουλος ΟΕΥ Β'
Χριστίνα Αργυροπούλου, Σύμβουλος ΟΕΥ Β'

Ρώμη, Δεκέμβριος, 2021

Viale Rossini, 4, 00198, Roma, Italia
Τηλ.: 0039 06 85375550,52
e-mail: ecocom-rome@mfa.gr

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

A. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	3
A.1 Γενικά Χαρακτηριστικά Χώρας.....	3
A.2 Δημογραφικά Στοιχεία	6
A.3 Βασικά Μακροοικονομικά Μεγέθη Αγοράς.....	7
B. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.....	16
B.1 Θεσμικό πλαίσιο	16
B.1.1 Νομικές Μορφές Εταιριών.....	16
B.1.2 Διαδικασία ίδρυσης εταιρίας.....	18
B.1.3 Σήμανση / πιστοποίηση προϊόντων (ετικέτες, πιστοποιήσεις, πρότυπα, τεχνικές προδιαγραφές).....	19
B.1.4 Τελωνειακή νομοθεσία (Διαδικασία – Αρχές)	19
B.1.5 Εξασφάλιση πιστώσεων-χρηματοδοτήσεων	19
B.1.6 Εργασιακό καθεστώς	20
B.2 Στρατηγική Εισόδου στην Αγορά της (Χώρας)/Πρακτικές οδηγίες	22
B.3 Καταναλωτικά Πρότυπα	24
B.4 Βιομηχανική Ιδιοκτησία	25
Γ. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ - ΔΑΣΜΟΛΟΓΗΣΗ	26
Γ.1 Συμφωνίες αποφυγής διπλής φορολογίας	26
Γ.2 Φορολογία Φυσικών προσώπων (IRPEF).....	26
Γ.3 Φορολόγηση Επιχειρήσεων (IRES).....	26
Γ.4 Ειδικότεροι φόροι	27
Γ.5. Δασμοί - Δασμολόγιο	29
Γ.6 Ειδικές Οικονομικές ζώνες (FTZ)	29
Δ. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	30
Δ.1 Αναπτυξιακός Νόμος - Κίνητρα Επενδύσεων	30
Δ.2 Πιστοληπτική ικανότητα χώρας – Κίνδυνοι/ προοπτικές	35

Ε. ΚΛΑΔΟΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	36
Ε.1 Γεωργία, αλιεία, τρόφιμα / Γαστρονομία	36
Ε.2 Ενέργεια, υψηλή τεχνολογία και καινοτομία.....	37
Ε.3 Λοιποί κλάδοι	38
ΣΤ. ΧΡΗΣΙΜΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	39
Παράρτημα	57

A. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

A.1 Γενικά Χαρακτηριστικά Χώρας

Η Ιταλία, χερσόνησος στη Νότια Ευρώπη, με κυρίαρχη θέση στη Μεσόγειο και έκταση 301.230 τ. χλμ. έχει ακτογραμμή μήκους 7.600 τ. χλμ και περιβάλλεται στα ανατολικά από την Αδριατική θάλασσα, στα Νότια από το Ιόνιο πέλαγος και στα δυτικά από το Τυρρηνικό πέλαγος. Στα βόρεια συνορεύει με τη Γαλλία, την Ελβετία, την Αυστρία και τη Σλοβενία. Στο έδαφός της βρίσκονται εξ ολοκλήρου δύο ανεξάρτητα μικρά κράτη, το Βατικανό και ο Αγ. Μαρίνος, ενώ στην Ελβετία βρίσκεται η περικλειστή ιταλική περιοχή Campione d'Italia. Το 35% της έκτασής της είναι ορεινό, ενώ έχει πολλά ποτάμια και λίμνες. Ο μεγαλύτερος ποταμός είναι ο Πο (Po), με μήκος 652 χλμ. που πηγάζει από τις Άλπεις κοντά στα γαλλικά σύνορα στο βορρά και εκβάλλει ανατολικά στην Αδριατική. Τα Απέννινα όρη, που ενώνονται με τις Άλπεις στο βορρά, είναι η κεντρική οροσειρά της χώρας και διατρέχουν ως ραχοκοκαλιά τη χερσόνησο. Το ψηλότερο σημείο είναι το Λευκό Όρος με υψόμετρο 4.810 μέτρα. Στην επικράτεια της Ιταλίας βρίσκονται δύο μεγάλα νησιά, η Σικελία και η Σαρδηνία και άλλα μικρότερα, όπως το Capri και η Ischia. Γνωστά είναι τα ενεργά ηφαίστεια Βεζούβιος, Αίτνα και Στρόμπολι.

Πολιτειακό σύστημα

Το πολίτευμα της Ιταλίας είναι Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει επταετή θητεία. Το Κοινοβούλιο αποτελείται από δύο νομοθετικά σώματα, σύμφωνα με το Σύνταγμα του 1948, τη Γερουσία (Senato) και τη Βουλή των Αντιπροσώπων (Camera dei Deputati). Αμφότερα τα σώματα εκλέγονται με ένα μεικτό πλειοψηφικό και αναλογικό σύστημα εκπροσώπησης για μια θητεία τουλάχιστον πέντε ετών. Υπάρχουν, επί πλέον, 8 ισόβιοι γερουσιαστές. Η Βουλή των Αντιπροσώπων έχει 630 εκλεγμένα μέλη, ενώ η Γερουσία έχει 315 εκλεγμένα μέλη. Ο αριθμός των βουλευτών και των γερουσιαστών καθορίστηκε με συνταγματική τροποποίηση το 1963. Μετά το δημοψήφισμα της 21ης Σεπτεμβρίου 2020, ο αριθμός των βουλευτών στη Βουλή των Αντιπροσώπων θα μειωθεί από 630 σε 400 και από 315 σε 200 στη Γερουσία. Η μείωση του αριθμού των βουλευτών αναμένεται να ισχύσει με τις επόμενες ιταλικές γενικές εκλογές, οι οποίες είναι προγραμματισμένες να διεξαχθούν το αργότερο στις 28 Μαΐου 2023.

Οι τελευταίες εκλογές για την ανάδειξη των μελών των νομοθετικών σωμάτων και του Συμβουλίου των Υπουργών διενεργήθηκαν τον Μάρτιο του 2018, με τον Giuseppe Conte να ηγείται της Κυβέρνησης Συνασπισμού που προέκυψε μεταξύ του Κινήματος 5 Αστέρων (M5S) και της Lega. Ωστόσο, μετά από πρόταση μομφής που κατέθεσε κατά της Κυβέρνησης ο ηγέτης της Lega, Matteo Salvini, πυροδοτώντας κυβερνητική κρίση, ακολούθησαν συναφείς διεργασίες, που ολοκληρώθηκαν στις 29 Αυγούστου 2019 με εντολή σχηματισμού Κυβέρνησης στον Conte.

Με αφορμή το ζήτημα που έθεσε ο ηγέτης της "Italia Viva" και πρώην Πρωθυπουργός, Matteo Renzi για την διαχείριση του Ταμείου Ανάκαμψης, προκλήθηκε νέα πολιτική κρίση που κορυφώθηκε με την παραίτηση Conte στις 25 Ιανουαρίου 2021 και οδήγησε σε σχηματισμό Κυβέρνησης Εθνικής Ενότητας με Πρωθυπουργό τον Mario Draghi από 13 Φεβρουαρίου 2021, που υποστηρίζεται από υποστηρίζεται από τα κομμάτια: Κίνημα 5 Αστέρων, Lega, Forza Italia, Δημοκρατικό Κόμμα (PD), Italia Viva, το Αριστερό Κόμμα και το Κομμα Ελεύθεροι και Ίσοι.

Πρόεδρος της Δημοκρατίας	Sergio Mattarella (από 31.1.2015)
Πρωθυπουργός	Mario Draghi (από 13.02.2021)
Πρόεδρος της Γερουσίας	Elisabetta Casellati (από 24.03.2018)
Πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων	Roberto Fico (από 24.3.2018)
Αντιπολίτευση	Frattelli d'Italia
Περιφερειάρχης Lazio	Nicola Zingaretti (Μάρτιος 2018)
Δήμαρχος Ρώμης	Roberto Gualtieri (PD) (21.10.2021)
Προεδρία της Δημοκρατίας	https://www.quirinale.it
Προεδρία Κυβέρνησης	http://www.governo.it
Γερουσία (Senato)	http://www.senato.it
Βουλή Αντιπροσώπων (Camera dei Deputati)	https://en.camera.it
Εθνικές επέτειοι	Εορτή της Δημοκρατίας: 2 Ιουνίου και Επέτειος της Απελευθέρωσης: 24 Απριλίου

Διοικητική διαίρεση

Πρωτεύουσα της Ιταλίας είναι η Ρώμη στην Περιφέρεια Λάτιο (Lazio), ενώ το μεγαλύτερο εμπορικό και βιομηχανικό κέντρο της χώρας βρίσκεται στο βορρά με επίκεντρο το Μιλάνο στην Περιφέρεια Λομβαρδία. Η Ιταλία διοικητικά διαιρείται σε 20 περιφέρειες, εκ των οποίων πέντε διέπονται από ειδικό καθεστώς αυτονομίας και διατηρούν δυνατότητα αυτόνομης νομοθέτησης για κάποια τοπικά θέματα (επισημαίνονται με αστερίσκο στον πίνακα που ακολουθεί). Όλες οι περιφέρειες εκτός από την Κοιλάδα της Αόστα διαιρούνται σε δύο ή περισσότερες επαρχίες. Συνολικά υπάρχουν 107 επαρχίες και 8.101 δήμοι.

Περιφέρεια	Πρωτεύουσα	Έκταση	Πληθυσμός
Αμπρούτσο (Abruzzo)	Λ'Ακουίλα	10.794 τ.χλμ.	1.305.000
Απουλία (Puglia)	Μπάρι	19.362τ.χλμ.	4.071.000
Βένετο (Veneto)	Βενετία	18.391τ.χλμ.	4.738.000
Εμιλία-Ρομάνια (Emilia Romagna)	Μπολόνια	22.124τ.χλμ.	4.187.000
Καλαβρία(Calabria)	Καταντζάρο	15.080τ.χλμ.	2.004.000
Καμπανία(Campania)	Νάπολη	13.595 τ.χλμ.	5.790.000
Κοιλάδα της Αόστα(Valle d'Aosta)*	Αόστα	3.263 τ.χλμ.	123.000
Λάτιο(Lazio)	Ρώμη	17.207τ.χλμ.	5.304.000
Λιγουρία (Liguria)	Γένοβα	5.421τ.χλμ.	1.610.000
Λομβαρδία(Lombardia)	Μιλάνο	23.861τ.χλμ.	9.375.000
Μάρκε(Marche)	Ανκόνα	9.694 τ.χλμ.	1.528.000

Μολίζε(Molise)	Καμπομπάσσο	4.438τ.χλμ.	320.000
Μπαζιλικάτα(Basilicata)	Ποτέντσα	9.992 τ.χλμ.	594.000
Ούμπρια(Umbria)	Περούτζια	8.456 τ.χλμ.	867.000
Πεδεμόντιο(Piemonte)	Τορίνο	25.399 τ.χλμ.	4.341.000
Σαρδηνία(Sardegna)*	Κάλιαρι	24.090 τ.χλμ.	1.655.000
Σικελία(Sicilia)*	Παλέρμο	25.708 τ.χλμ.	5.017.000
Τοσκάνη (Toscana)	Φλωρεντία	22.997τ.χλμ.	3.619.000
Τρεντίνο, ΆνωΑδίγη (Trentino-Alto Adige)*	Τρέντο	13.607τ.χλμ.	985.000
Φριούλι-Βενετία Τζιούλια (Friuli Venezia Giulia)*	Τεργέστη	7.855 τ.χλμ.	1.208.000

Πηγή: ISTAT

A.2 Δημογραφικά Στοιχεία

Ο πληθυσμός της Ιταλίας, σύμφωνα με το ιταλικό Ινστιτούτο Στατιστικής (ISTAT), βαίνει συνεχώς μειούμενος κατά τα τελευταία επτά έτη, καθώς από το επίπεδο ρεκόρ των 60,3 εκατ. το 2014 την 01.01.2021 εκτιμάται σε 59,2 εκατ. καταγράφοντας επιπλέον μείωση κατά 384 χιλ. σε σχέση με το 2019. Η πανδημία επεδείνωσε περαιτέρω την ήδη ασθενή δημογραφική δυναμική. Το προσδόκιμο ζωής εκτιμάται στα 82,2 έτη, λιγότερο κατά 1,2 έτη σε σχέση με το 2019 και η μέση αναλογία παιδιών προς τον γυναικείο πληθυσμό εξακολουθεί να μειώνεται σε 1,24 από 1,46 το 2010.

Η Ιταλία είναι σε μεγάλο βαθμό ομοιογενής γλωσσικά και θρησκευτικά, ενώ παρουσιάζει σημαντικές πολιτιστικές, οικονομικές και πολιτικές ανομοιομορφίες ανά διοικητική Περιφέρεια, με τον βορρά να είναι περισσότερο ανεπτυγμένος από τον νότο.

Ο Καθολικισμός είναι η θρησκεία της πλειοψηφίας των κατοίκων (85% των κατοίκων αυτοπροσδιορίζονται ως καθολικοί). Ωστόσο υπάρχουν κοινότητες Προτεσταντών και Εβραίων ενώ υπάρχει και αυξανόμενος αριθμός μεταναστών Μουσουλμάνων. Επίσης, στην Ιταλία, υπάρχει η μεγαλύτερη κοινότητα Μαρτύρων του Ιεχωβά στην Ευρώπη. Η Εκκλησία ασκεί σημαντικό ρόλο στην ιταλική κοινωνία λαμβάνοντας θέση σε θρησκευτικά, κοινωνικά και πολιτικά θέματα.

Η ιταλική είναι η επίσημη γλώσσα και ομιλείται από την πλειοψηφία του πληθυσμού. Ωστόσο υπάρχουν διάλεκτοι ανάλογα με τη περιοχή, με επικρατέστερες την διάλεκτο του Μιλάνου.

Α.3 Βασικά Μακροοικονομικά Μεγέθη Αγοράς

Πίνακας 1: Βασικά οικονομικά μεγέθη Ιταλίας

	2016	2017	2018	2019	2020
ΑΕΠ (ονομαστικό) δισ. ευρώ	1.695	1.736	1.771	1.790	1.651
ΑΕΠ (Μεταβολή %) ISTAT (chain volume)	1,1	1,6	0,9	0,3	-8.9
Ονομαστικό κατά Κεφαλήν ΑΕΠ (ISTAT)	27.656	28.160	28.462	28.617	26.453
Ανεργία (%)	11,7	11,4	10,6	10,0	8.9
Εναρμονισμένος Δείκτης Πληθωρισμού (%)	-0,1	1,2	1,1	0,6	0.3
Εξαγωγές αγαθών	417,3	449,1	465,3	480,4	433.6
Εισαγωγές αγαθών	367,6	401,5	426,0	424,2	369.9
Εμπορικό Ισοζύγιο	49,6	47,6	39,3	53,3	63.6
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών δισ. ευρώ	43,5	48,0	43,9	53,4	59,9
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών % ΑΕΠ	2,6	2,8	2,5	3,2	3,6
Απόθεμα ΑΞΕ (FDI) στην Ιταλία δισ. ευρώ	334,5	354,1	378,5	396,2	n/a
Απόθεμα ΑΞΕ (FDI) στην Ιταλία ως % ΑΕΠ	19,7	20,4	21,1	21.1	n/a
Απόθεμα ΑΞΕ (FDI) Ιταλίας σε υπόλοιπο κόσμο	432,9	456,5	484,6	494,0	n/a
Απόθεμα ΑΞΕ (FDI) Ιταλίας σε υπόλοιπο κόσμο % ΑΕΠ	26,6	27,1	27,4	27,6	n/a
Δημοσιονομικό Ισοζύγιο (% ΑΕΠ) ISTAT	-2,4	-2,4	-2,2	-1,6	-9.5
Δημόσιο Χρέος (% ΑΕΠ)	134,8	134,1	134,8	134,8	155.8

Πηγές: Eurostat, Τράπεζα της Ιταλίας, OECD, Istat

Η οικονομία της Ιταλίας κατατάσσεται στην 8η θέση σε παγκόσμια κλίμακα, αναφορικά με το μέγεθος του ονομαστικού ΑΕΠ και είναι η 3η σημαντικότερη οικονομία της Ευρωζώνης. Ως μέλος της ομάδας G7, η Ιταλία διαθέτει την δεύτερη κατά σειρά μεγέθους βιομηχανία της ευρωζώνης, μετά την Γερμανία. Η ιταλική οικονομία χαρακτηρίζεται από έντονες περιφερειακές ανισότητες, υψηλό δημόσιο χρέος, διαρθρωτικές αδυναμίες σε δημόσια διοίκηση, δικαιοσύνη, τραπεζικό τομέα και εκπαίδευση, που χρήζουν μεταρρυθμίσεων, προκειμένου να τονωθεί η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας, ενώ διαθέτει δυναμική διαφοροποιημένη παραγωγική βάση με εύρωστες εξαγωγές και εμπορικό πλεόνασμα.

Κατά την τελευταία δεκαετία, η οικονομική κρίση των τελευταίων ετών επεσώρευσε επαχθείς και επώδυνες συνέπειες στον κοινωνικό ιστό της Ιταλίας, διάσταση που απεικονίζεται στο αυξητικά διευρυνόμενο ποσοστό των ατόμων που διαβιούν κάτω από το όριο της απόλυτης φτώχειας.

Ενδεικτικά, κατά την περίοδο 1999–2019 η σωρευτική αύξηση του ΑΕΠ της Ιταλίας ήταν 7,9%, ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά σε Γερμανία, Γαλλία και Ισπανία ήταν 30,2%, 32,4% και 43,6%. Την εν λόγω περίοδο, οι συνολικές επενδύσεις στην Ιταλία αυξήθηκαν κατά 66%, έναντι 118% στην ευρωζώνη, με μείωση της συμμετοχής των δημόσιων επενδύσεων από 14,6% το 1999 σε 12,7% το 2019. Το διάστημα 2005-2011, ο πληθυσμός κάτω από το απόλυτο όριο φτώχειας στην Ιταλία αυξήθηκε από 3,3% σε 7,7%, ενώ το 2020 ανήλθε σε 9,4%..

Η πανδημία Covid-19, ήταν η πρώτη κρίση μετά την πετρελαϊκή του 1979 που επηρέασε αμφίπλευρα τη ζήτηση και την προσφορά, επιτείνοντας έτι περαιτέρω την αβεβαιότητα και καθιστώντας την ύφεση της ιταλικής οικονομίας το 2020 την τέταρτη χειρότερη (1943-1944-1945) σε διάστημα 150 ετών και η πρώτη μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Η διττή υγειονομική και οικονομική κρίση, απότοκος συνέπεια της εξάπλωσης του ιού Covid-19 επεδείνωσε την ήδη ισχνή πορεία της ιταλικής οικονομίας, που είχε οριακό ρυθμό ανάπτυξης το 2019.

Η Ιταλία, που απαριθμεί περίπου 100.000 θύματα σε ένα έτος, με τα πρώτα κρούσματα να καταγράφονται στη Λομβαρδία τον Γενάρη του 2020, ήταν η πρώτη ευρωπαϊκή χώρα που επλήγη από την πανδημία Covid-19 στις αρχές του 2020 και το πρώτο κμ-ΕΕ που η Κυβέρνηση του έθεσε τη χώρα σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης και επέβαλε αυστηρά περιοριστικά μέτρα “lockdown”, αρχικά στο βορρά και από τις αρχές Μαρτίου επεκτάθηκαν σε όλη την ιταλική επικράτεια 2020 ενώ διέκοψαν κατακόρυφα την εμπορική δραστηριότητα και μετακίνηση πολιτών έως τα μέσα Μαΐου 2020. Ενδεικτικά, αναστάλησαν οι διοργανώσεις συνεδρίων, συναντήσεων και κάθε είδους εκδηλώσεων, ενώ προωθήθηκε η ευέλικτη εργασία (εκ περιτροπής και τηλε-εργασία) στο δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα. Οι περιορισμοί εφαρμόστηκαν, με επιμέρους διαφοροποιήσεις κατά την περίοδο Ιουλίου – Αυγούστου, καθ’ όλη τη διάρκεια του έτους, καθώς με το δεύτερο κύμα της πανδημίας, επιβλήθηκαν εκ νέου περιοριστικά μέτρα ακολουθώντας την πορεία της επιδημιολογικής κατάστασης.

Οι επιπτώσεις στην οικονομία και την κοινωνία ήταν επώδυνες, παρά τις αλληπάλληλες δέσμες μέτρων οικονομικής πολιτικής, ως αντιστάθμισμα στην επιβεβλημένη διακοπή της οικονομικής δραστηριότητας, με δημοσιονομικό κόστος που αποτιμάται στο τέλος του έτους σε 108 δισ. (περίπου 6,1% του ΑΕΠ). Τα μέτρα στήριξης εστίασαν σε δύο άξονες: (α) αύξηση δαπανών για την ενίσχυση του υγειονομικού συστήματος και (β) παροχή οικονομικής στήριξης και ενίσχυση ρευστότητας σε επιχειρήσεις, εργαζομένους και οικογένειες.

Συγκεκριμένα, το 2020 η ύφεση της ιταλικής οικονομίας ήταν της τάξεως -8,9% έναντι οριακής ανάπτυξης 0,3% το 2019. Η αξία του ονομαστικού ΑΕΠ μειώθηκε από 1.790,9 δισ. ευρώ ΑΕΠ το 2019 σε 1.651,6 δισ. το 2020. Σύμφωνα με τη Eurostat πρόκειται για την δεύτερη ισχυρότερη ύφεση στην ΕΕ (ΕΕ: -6,4% και Ευρωζώνη: -6,8%) μετά την Ισπανία (-10,8%).

Οι Περιφέρειες του βορρά της Ιταλίας, που αποτελούν τον κορμό της οικονομικής δραστηριότητας της χώρας, με εξήχουσα την Lombardia, που συμβάλλει με 22% στο ενιαίο μέγεθος του ΑΕΠ, παρέμειναν καθ’ όλη τη διάρκεια του έτους στο επίκεντρο της επιδημιολογικής έξαρσης. Συνεπεία των ανωτέρω, το πρώτο εξάμηνο του 2020 καταγράφηκε ύφεση -12% σε σχέση με το προηγούμενο έτος, που ακολουθήθηκε από σημαντική ανάκαμψη στη θερινή περίοδο, λόγω της σταδιακής χαλάρωσης των περιοριστικών μέτρων, που όμως ανεκόπη εκ νέου το φθινόπωρο.

Αναλυτικότερα, σύμφωνα με το ιταλικό Ινστιτούτο Στατιστικής (ISTAT), μετά από την πτώση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) κατά 5,5% το α΄ τρίμηνο του 2020 και -13% το β΄ τρίμηνο του έτους ακολούθησε ισχυρή ανάκαμψη +15,9% το γ΄ τρίμηνο 2020 σε σχέση με το β΄ τρίμηνο του ίδιου έτους, που ανάγεται κατά κύριο λόγο στην αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης (+9,2%) και στη θεαματική άνοδο των ιταλικών εξαγωγών προς τρίτες χώρες (15,9%).

Ωστόσο, το ενσκήψαν δεύτερο κύμα της πανδημίας ανέκοψε εκ νέου την πορεία της ιταλικής οικονομίας με αποτέλεσμα την πτωτική πορεία του ΑΕΠ κατά το γ΄ τρίμηνο του 2020 κατά -5% σε σύγκριση με το γ΄ τρίμηνο του 2019. Η κατ’ ακολουθία λήψη περιοριστικών μέτρων κατά το τελευταίο τρίμηνο του έτους είχε ως αποτέλεσμα την περαιτέρω συρρίκνωση του ΑΕΠ, -6,6% στο δ΄ τρίμηνο έναντι -5,1% στο γ΄ τρίμηνο, σε σχέση με τα αντίστοιχα τρίμηνα του 2019.

Σε επίπεδο ιταλικής επικράτειας, η συρρίκνωση του ΑΕΠ σε ετήσια βάση αντανakλάται με ισχυρό αποτύπωμα σε όλους τους κύριους τομείς παραγωγής, ήτοι γεωργία, δασοκομία και αλιεία, βιομηχανία και υπηρεσίες και συνδέεται με μείωση της εγχώριας αλλά και εξωτερικής ζήτησης. Οι κατ' εξοχήν πληγέντες τομείς ήταν: εμπόριο, υπηρεσίες εστίασης και φιλοξενίας, μεταφορές και τηλεπικοινωνίες (-13,3%) και η βιομηχανία (11,1%). Ακολουθούν οι κατηγορίες κατασκευές (-6,3%) και γεωργία, δασοκομία και αλιεία (-6,0%), ενώ η μείωση λοιπών υπηρεσιών κυμαίνεται μεταξύ -5,3% και -5,5%. Ειδικότερα, στην μεταποίηση η αντίστοιχη συρρίκνωση είχε ως ακολούθως: πετρελαιοκτομίας (-46,1%), υφαντουργία (-23,1%), μεταφορές (-15,9%), μηχανήματα (-15,3%) και μεταλλουργία (-12,2%), ενώ θεαματική και εύλογη ήταν η ύφεση στον κλάδο της εστίασης και φιλοξενίας (-40,1%).

Οι επιπτώσεις της πανδημίας, σύμφωνα με την ISTAT, ήταν εντονότερες κυρίως στο Βορρά και στο Κέντρο της χώρας σε σχέση με τον Νότο, δεδομένου ότι οι περιοχές αυτές την καρδιά του επιχειρηματικού δυναμικού της Ιταλίας. Ειδικότερα, οι βορειοανατολικές και βορειοδυτικές περιοχές υπέστησαν ελαφρώς βαθύτερη ύφεση από τον εθνικό μέσο όρο (με μείωση 9,1% και στις δύο περιοχές), στις κεντρικές περιοχές η μείωση ήταν 8,8% ενώ στις νότιες καταγράφεται μείωση του ΑΕΠ της τάξεως του 8,4%. Στο Βορρά καταγράφεται και η ισχυρότερη συρρίκνωση της βιομηχανικής παραγωγής κατά -11,9%, ήτοι μεγαλύτερη από τον εθνικό μέσο όρο, ενώ η ισχυρότερη μείωση στους τομείς εμπορίου, υπηρεσιών εστίασης και φιλοξενίας, καθώς μεταφορών και τηλεπικοινωνιών καταγράφεται εξίσου στις βορειοδυτικές και νότιες περιοχές κατά -14,5%..

Το 2020, η ιδιωτική κατανάλωση μειώθηκε κατά -10,7%, ενώ η μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος ήταν αισθητά υποδεέστερη (2,6%), κυρίως λόγω της στήριξης των παρεμβατικών μέτρων προσωρινού χαρακτήρα. Ως αποτέλεσμα, οι συνολικές αποταμιεύσεις των νοικοκυριών, αυξήθηκαν κατά 15,8%, ποσοστό σχεδόν διπλάσιο σε σχέση με τον μέσο όρο της προηγούμενης δεκαετίας.

Η πτώση των ακαθάριστων πάγιων επενδύσεων μειώθηκε κατά -9,1%, ειδικά στη συνιστώσα των κεφαλαιουχικών αγαθών. Η επίδραση της πανδημίας στις εξαγωγές ήταν ισχυρή, αλλά προσωρινή: μετά από απότομη πτώση το πρώτο εξάμηνο του έτους, οι εξαγωγές ανέκτησαν δυναμική, επιστρέφοντας τους τελευταίους μήνες του έτους στα πρότερα επίπεδα της εξάπλωσης της πανδημίας.

Τα μέτρα έκτακτης ανάγκης για την ανάσχεση της πανδημίας Covid-19 είχαν σημαντικό αντίκτυπο στα δημόσια οικονομικά το 2020, καθώς και στις μεσοπρόθεσμες προοπτικές της ιταλικής οικονομίας. Το 2020, ο καθαρός δανεισμός της γενικής κυβέρνησης διογκώθηκε σε 9,5% του ΑΕΠ από 1,6% το 2019. Το πρωτογενές έλλειμμα διευρύνθηκε σε -6% του ΑΕΠ, για πρώτη φορά από το 2009. Η αύξηση του χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ αυξήθηκε περισσότερο από 21 ποσοστιαίες μονάδες, εκ των οποίων περίπου το ήμισυ οφείλεται στη συρρίκνωση του ΑΕΠ και ανήλθε σε 2.569,25 εκατ. ευρώ, ήτοι 155,8% του ΑΕΠ. Με βάση τις εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η μεταβολή στο κυκλικό προσαρμοσμένο πρωτογενές πλεόνασμα -μέτρο της δημοσιονομικής πολιτικής- ήταν ίση με 2,8% του ΑΕΠ.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ISTAT, το Δεκέμβριο 2020 το ποσοστό ανεργίας, που αφορά περισσότερο γυναίκες και αυτοαπασχολούμενους, ανήλθε σε 9% (+0,2 μονάδες), ενώ στους νέους το ποσοστό ανεργίας ανέρχεται σε 29,7% (+0,3 μονάδες). Σε σχέση με το Δεκέμβριο του προηγούμενου έτους, καταγράφονται -444.000 εργαζόμενοι, ήτοι μείωση της απασχόλησης κατά 1,9%.

Αναφορικά με τις επιπτώσεις της πανδημίας σε επιχειρηματική κοινότητα, συγκρατείται έκθεση της Banca d'Italia, σύμφωνα δε με τις προσεγγίσεις της, η απότομη συρρίκνωση του ΑΕΠ, κατά περίπου -9% το 2020 εκτιμάται ότι θα ωθήσει εξελικτικά 2.800 επιχειρήσεις στην πτώχευση έως το 2022, καθώς, μια κατακόρυφη πτώση του ΑΕΠ, συνοδεύεται, κατά κανόνα, από αύξηση πτωχεύσεων σε ορίζοντα διετίας, μετά το έτος

αναφοράς. Παρά ταύτα, στην περίπτωση που στον εν λόγω αριθμό συνεκτιμηθούν προσθετικά οι 3.700 πτωχεύσεις, που τέθηκαν σε προσωρινή αναστολή λόγω των προστατευτικών νομοθετικών ρυθμίσεων, ο συνολικός αριθμός των πτωχεύσεων για το έτος 2020, θα ανέρχεται σε 6.500, σαφώς χαμηλότερος σε σύγκριση με περίπου 11.000 που καταγράφηκαν το 2019.

Η ανασχετική αυτή συγκράτηση συνδέεται με το πάγωμα των δανειακών υποχρεώσεων και την περιορισμένη λειτουργία των δικαστηρίων, που συνέβαλαν στην αναστολή των διαδικασιών πτώχευσης καθώς και με τα μέτρα στήριξης που για σειρά επιχειρήσεων απέβησαν ιδιαίτερα ευεργετικά για τη διάσωσή τους. Αν και τα μέτρα για την στήριξη των επιχειρήσεων έχουν απορροφήσει σημαντικά τους κραδασμούς από τον αντίκτυπο της κρίσης, η αβεβαιότητα σχετικά με τις προοπτικές της οικονομίας, η αύξηση του εταιρικού χρέους και η υποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων των εταιρειών, εγείρουν ερωτήματα αποτελεσματικότητας και συνέχειας στη δυνητική συγκράτηση εξέλιξης των πτωχεύσεων, μετά τη λήξη του προσωρινού παγώματος της διαδικασίας πτώχευσης, αλλά και διασφάλιση του ελέγχου του προσανατολισμού της διαμορφούμενης κατάστασης κατά την απόσυρση των μέτρων στήριξης. Στην έκθεση της Banca d' Italia, υπογραμμίζεται η αδυναμία εκτίμησης της πραγματικής διάστασης και της εξελικτικής τροχιάς των πτωχεύσεων εξαιτίας της παρατεινόμενης υγειονομικής κρίσης Covid-19, καθώς πρόκειται για ένα εξαιρετικό γεγονός με μη προσκτεθείσα πρότερη εμπειρία.

Το χρηματοδοτικό πακέτο EU Next Generation

Το 2020 η ακολουθούμενη επεκτατική δημοσιονομική και νομισματική πολιτική της ΕΕ, ως απάντηση στην επιδημιολογική έκτακτη ανάγκη, απότοκος της εξάπλωσης Covid-19, με την ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, την ευελιξία στην αξιοποίηση πόρων του Ταμείου Συνοχής και το έκτακτο πρόγραμμα αγοράς στοιχείων ενεργητικού λόγω πανδημίας (PEPP) της ΕΚΤ, προσέφερε τις χρηματοδοτικές προϋποθέσεις στα κ-μ να ανταποκριθούν στις πρωτοφανείς οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της και να στηρίζουν τις πληγείσες επιχειρήσεις και νοικοκυριά. Από τον Ιούλιο του 2020, που επτεύχθη η ιστορική συμφωνία για το Πρόγραμμα Επόμενης Γενιάς της ΕΕ (Next Generation EU - NGEU) και την κύρια συνιστώσα του, το Ταμείο Ανάκαμψης, θεσπίζεται ένα κοινό πλαίσιο για χρηματοδότηση εθνικών σχεδίων των κ-μ για την στήριξη της ανάκαμψης.

Η ιταλική Κυβέρνηση, εναρμονισμένη με τις επιταγές της ΕΕ, ισχυροποίησε περαιτέρω τη δέσμευσή της για διαμόρφωση μακροπρόθεσμης στρατηγικής, με γνώμονα την εδραίωση ισχυρής, ανθεκτικής, πράσινης, ψηφιακής και καινοτόμας βιώσιμης ανάπτυξης χωρίς κοινωνικούς αποκλεισμούς. Οι κύριοι άξονες της στρατηγικής εστιάζουν σε: (α) αντιμετώπιση κοινωνικών και ψηφιακών ανισοτήτων, (β) ενδυνάμωση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού, (γ) προώθηση καινοτομίας και ψηφιακής τεχνολογίας στην δημόσια διοίκηση και την οικονομία (δ) προώθηση πράσινης ανάπτυξης και (ε) ανάπτυξη υποδομών για την ενίσχυση των συστημάτων υγείας, ψηφιακής τεχνολογίας και κλιματικής ανθεκτικότητας με έμφαση στον τομέα των μεταφορών, της εκπαίδευσης και των οργανισμών.

Η Ιταλία, για την περίοδο 2021-2026, πρόκειται να αντλήσει τη μερίδα του λέοντος από το Ταμείο Ανάκαμψης σε σχέση με τις άλλες σημαντικές ευρωπαϊκές οικονομίες, προϋπολογισμού ύψους 191,5 δισ. ευρώ, έναντι 70 δισ. της Ισπανίας, 41 δισ. ευρώ της Γαλλίας και 28 δισ. ευρώ της Γερμανίας.

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ιταλίας (Piano Nazionale di Ripresa e Resilienza, PNRR), παρά την πολιτική κρίση που επιβράδυνε τις σχετικές διαδικασίες, εγκρίθηκε εν τέλει από τα νομοθετικά όργανα

μετά από εξαντλητική διαδικασία διαδικασία διαβούλευσης, οριακά πριν την εκπνοή της προθεσμίας και υπεβλήθη στις 30 Απριλίου 2021 στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το ιταλικό σχέδιο εγκρίθηκε στις 22 Ιουνίου και εν συνεχεία τον Αύγουστο η Ιταλία έλαβε προκαταβολή ύψους 24,9 δισ. ευρώ που αντιστοιχεί στο 13% του συνολικού προϋπολογισμού.

Η συνολική χρηματοδότηση, από κοινοτικούς και εθνικούς πόρους, για έργα που εντάσσονται στις θεματικές ενότητες του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ιταλίας ανέρχεται σε περίπου 248 δισ. ευρώ, ποσό που αναλύεται ως εξής: 191,5 δισ. ευρώ από το Ταμείο Ανάκαμψης, 13 δισ. ευρώ από το χρηματοδοτικό μέσο ReactEU για δράσεις κοινωνικής συνοχής, 13 δισ. ευρώ – κατ' εκτίμηση - από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής της προγραμματικής περιόδου 2021-2027. Επιπλέον εθνικοί πόροι ύψους 30,6 δισ. ευρώ από Ειδικό συμπληρωματικό Ταμείο, όπου η διάρκεια του εκτείνεται έως το 2033, θα χρηματοδοτήσουν έργα, προσθετικά, που είτε υπερβαίνουν τη διάρκεια, είτε δεν είναι επιλέξιμα από το Ταμείο Ανάκαμψης.

Ειδικότερα, από το σύνολο ποσού 191,5 δισ. ευρώ, που αφορά την χρηματοδότηση από το Ταμείο Ανάκαμψης, ποσό 68,9 δισ. ευρώ θα διατεθεί με τη μορφή επιχορηγήσεων και 122,6 δισ. ευρώ με τη μορφή δανείων. Το PNRR εστιάζεται σε τρεις στρατηγικούς άξονες: ψηφιοποίηση και καινοτομία (27%), οικολογική μετάβαση (40%) και κοινωνική και εδαφική συνοχή (40%), ενώ με τις οριζόντιες δράσεις επιδιώκεται η βελτίωση των δεικτών που αφορούν άρση των περιφερειακών ανισοτήτων, κυρίως μέσω ανάπτυξης του Νότου, τα ποσοστά απασχόλησης γυναικών-νέων και την άμβλυνση των διακρίσεων λόγω φύλου. Περιλαμβάνει επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις στις επτά εμβληματικές πρωτοβουλίες της στρατηγικής της ΕΕ για βιώσιμη ανάπτυξη και διαρθρώνεται σε 6 τομείς ως ακολούθως:

- (α) Ψηφιοποίηση, Καινοτομία, Ανταγωνιστικότητα, Πολιτισμός και Τουρισμός (21,06%),
- (β) Πράσινη επανάσταση και Οικολογική μετάβαση (31,06%),
- (γ) Υποδομές για βιώσιμη κινητικότητα (13,26%),
- (δ) Εκπαίδευση και Έρευνα (16,13%),
- (ε) Κοινωνική ένταξη και Συνοχή (10,34%)
- (στ) Υγεία (8,16%)

Κυρίαρχο ρόλο στην επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων επωμίζονται οι οριζόντιες, τομεακές, καθώς και ευνοϊκές για τις επενδύσεις μεταρρυθμίσεις όπως: Δημόσια Διοίκηση, Δικαιοσύνη, Κανονιστική Απλούστευση και Ανταγωνισμός.

Στο επίκεντρο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας τοποθετούνται οι βιώσιμες υποδομές και κινητικότητα, καθώς κατέχουν τη μερίδα του λέοντος της χρηματοδότησης από το Ταμείο Ανάκαμψης με μερίδιο 21,3%, ήτοι 40,7 δισ. ευρώ, με τον συνολικό προϋπολογισμό για να ανέρχεται σε 62 δισ. ευρώ, καθώς στο ανωτέρω ποσό προστίθενται 313 εκατ. ευρώ από το React-EU και 21 δισ. ευρώ από εθνικούς πόρους (10,6 δισ. ευρώ από το συμπληρωματικό Ταμείο και 10,3 δισ. ευρώ από τον κρατικό προϋπολογισμό). Ο εν λόγω προϋπολογισμός δε, είναι κατά 14 δισ. ευρώ υπέρτερος του σχεδίου της προηγούμενης Κυβέρνησης.

Τα έργα, που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Βιώσιμων Υποδομών και Κινητικότητας, αποσκοπούν στην οικολογικό και ψηφιακό μετασχηματισμό της χώρας, την ευημερία των πολιτών, τη μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων, την απασχόληση νέων και γυναικών και διαρθρώνονται σε τέσσερεις από τις έξι θεματικές του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας: ψηφιοποίηση, καινοτομία, ανταγωνιστικότητα και πολιτισμός (493 εκατ. ευρώ), πράσινη επανάσταση και οικολογική μετάβαση (15,8 δισ. ευρώ), υποδομές για βιώσιμη κινητικότητα (41,8 δισ. ευρώ), ένταξη και κοινωνική συνοχή (3,9 δισ. ευρώ). Εκ παραλλήλου,

προβλέπονται σημαντικές μεταρρυθμίσεις στο θεσμικό πλαίσιο, με γνώμονα την επιτάχυνση της υλοποίησης της κατασκευής των υποδομών και την βελτίωση του ανταγωνισμού.

Ειδικότερα, τα έργα, που θα υλοποιηθούν σε συνεργασία με συναρμόδια Υπουργεία, αφορούν 9 κατευθύνσεις: (α) επέκταση του σιδηροδρομικού δικτύου υψηλής ταχύτητας και αναβάθμιση των περιφερειακών δικτύων (33,5 δισ. ευρώ), (β) ανανέωση στόλου τρένων, λεωφορείων και πλοίων με τεχνολογίες χαμηλών ή μηδενικών εκπομπών (8,4 δισ. ευρώ), (γ) εκσυγχρονισμός λιμένων, θαλασίων μεταφορών και υπηρεσιών διακίνησης και επιμελητείας (logistics) (3,8 δισ. ευρώ), (δ) παρεμβάσεις ψηφιοποίησης για την βελτίωση της οδικής ασφάλειας και των υπηρεσιών logistics (4,8 δισ. ευρώ), (ε) καινοτομία για την οικολογική μετάβαση (1,4 δισ. ευρώ), (στ) ανάπτυξη ποδηλατικών και επαρχιακών οδών (0,9 δισ. ευρώ), (ζ) βελτίωση της ποιότητας κατοικιών και κοινωνικών υποδομών (5,2 δισ. ευρώ), (η) προστασία και ενίσχυση υδάτινων πόρων (3,2 δισ. ευρώ) και (θ) μεταρρυθμίσεις για την απλούστευση διαδικασιών, ενίσχυση του ανταγωνισμού και αποδοτικότητας των έργων.

Ποσοστό 56% της χρηματοδότησης έργων για βιώσιμες υποδομές και κινητικότητα, ήτοι 34,7 δισ. ευρώ, κατανέμεται για έργα στον Νότο, όπως σιδηρόδρομοι υψηλής ταχύτητας και 13%, ήτοι 8,4 δισ. ευρώ για ανανέωση του στόλου τρένων, λεωφορείων και πλοίων. Εμβληματικά έργα αφορούν την επέκταση του σιδηροδρομικού δικτύου της χώρας με τρένα υψηλής ταχύτητας σε 9 νέες συνδέσεις, προϋπολογισμού 25 δισ. ευρώ, με έμφαση στον Νότο, όπως ενδεικτικά, η σύνδεση Salerno-Reggio Calabria (11,2 δισ. ευρώ), Napoli – Bari (1,4 δισ. ευρώ), Palermo-Catania-Messina (1,4 δισ. ευρώ), αλλά και η σύνδεση Ανατολής -Δύσης, όπως η γραμμή Ρώμη – Pescara (0,6 δισ. ευρώ). Εκ παραλλήλου, 5,5 δισ. ευρώ θα διατεθούν στην αναβάθμιση των περιφερειακών σιδηροδρομικών δικτύων.

Για την διαχείριση και παρακολούθηση υλοποίησης του PNRR, που αποτέλεσε πεδίο πολιτικής διεκυστίνδας και αντιπαραθέσεων στην Ιταλία, συγκροτήθηκε κεντρική συντονιστική μονάδα στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, ενώ την ευθύνη της υλοποίησης των επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων διατηρούν οι αρμόδιες υπηρεσίες της δημόσιας, περιφερειακής και τοπικής Διοίκησης, με την υποχρέωση τακτικών αναφορών στην κεντρική συντονιστική μονάδα.

Οι παρεμβάσεις του PNRR μέσω των επενδύσεων στην ψηφιοποίηση, την καινοτομία και το ανθρώπινο δυναμικό αναμένεται να συμβάλουν στην αύξηση της παραγωγικότητας και να εγγράψουν θετικό αντίκτυπο στην ιταλική οικονομία. Ειδικότερα, μετά την κατακόρυφη πτώση -8,9%, του ΑΕΠ το 2020, η επιστροφή στην ανάπτυξη εκτιμάται ότι θα έχει σταθερή ανοδική πορεία και το 2026 θα προσεγγίσει το 3,6% σε σχέση με το βασικό σενάριο που προβλέπει 1,8%. Την περίοδο 2024-2026, το ποσοστό απασχόλησης προσδοκάται να ανέλθει κατά 3,2 ποσοστιαίες μονάδες.

Η υλοποίηση του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ιταλίας, «Italia Domani» (επίσημη ηλεκτρονική πύλη Italiadomani.gov.it), αποτελεί συνεκτικό, θεμελιακό κρίκο μιας ευρύτερης και φιλόδοξης στρατηγικής για τον εκσυγχρονισμό της χώρας, καθώς προς την ίδια κατεύθυνση θα εναρμονιστούν οι εθνικές στρατηγικές για την ανάπτυξη και τη βιώσιμη κινητικότητα, το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή, το υδρογόνο και την Υγεία. Συνεπώς η αποτελεσματική και έγκαιρη αξιοποίηση των κοινοτικών πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης προκειμένου τα έργα να είναι λειτουργικά έως το 2026, αποτελεί πρόκληση και κεφαλαιώδες εθνικό στοίχημα, υπό το πρίσμα και του υψηλού δημόσιου χρέους της χώρας.

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, που αναγνωρίζεται ως μια μοναδική ευκαιρία-πρόκληση για την αντιμετώπιση και υπέρβαση χρόνιων διαρθρωτικών προβλημάτων της Ιταλίας και την επανάκαμψη της

πραγματικής οικονομίας, επιχειρεί να καταστεί ένας ενδεδειγμένος οδικός χάρτης διαχείρισης έργου με καθορισμένους στόχους και χρόνο υλοποίησης, καθώς και με στενή συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, κύρια στοχοθεσία την υποστήριξη του σχεδίου Draghi για διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στον παραγωγικό ιστό της χώρας, αλλά και στο θεσμικό εποικοδόμημα με έμφαση στην εκπαίδευση, έρευνα και τεχνολογία, περιβάλλον και δημόσια διοίκηση.

Εκτιμήσεις για την πορεία της ιταλικής οικονομίας κατά την τριετία 2021-2023

Παρά την βαθιά ύφεση το 2020, οι εξαιρετικά ευοίωνες εκτιμήσεις για ουσιαστική επανεκκίνηση της οικονομίας το 2021 ανάγονται στη δυνατότητα αξιοποίησης των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης, καθώς και στις προσδοκίες για την πορεία των εμβολιασμών, που δημιούργησαν ήπιο και συγκρατημένο κλίμα αισιοδοξίας.

Σύμφωνα με το επικαιροποιημένο μεσοπρόθεσμο Έγγραφο Οικονομικής και Δημοσιονομικής Πολιτικής της κυβέρνησης, επί των παραδοχών του οποίου στηρίζεται η εκπόνηση του προϋπολογισμού (επικαιροποιημένο Έγγραφο Οικονομίας και Οικονομικών-Nadef) για την τριετία 2021-2023, η ιταλική οικονομία εκτιμάται ότι θα καταγράψει τους υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης της τελευταίας εικοσαετίας (2021: 5,1%, 2022: 3,0% και 2023: 1,8%), ωστόσο το πραγματικό ΑΕΠ της Ιταλίας το 2023 θα είναι οριακά υψηλότερο από το 2019. Σημειωτέον, το Nadef έχει διευρυμένο ορίζοντα έως το 2026 προκειμένου να διασφαλιστεί σύνδεση και εναρμόνιση με το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την αποκλιμάκωση και τη βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους.

Η Banca d' Italia εκτιμά ότι ο ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης 5,1% το 2021 θα προέλθει από επιτάχυνση της ανάπτυξης λόγω αύξησης της εγχώριας ζήτησης, κυρίως λόγω αυξημένων επενδύσεων, κατά το δεύτερο εξάμηνο 2021 και με την προϋπόθεση έγκαιρης και αποτελεσματικής υλοποίησης των επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στο Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Σύμφωνα με τη φθινοπωρινή Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Ιταλία (Νοέμβριος 2021) και υπό την αίρεση κινδύνων που σχετίζονται με την εξέλιξη της πανδημίας, το πραγματικό ΑΕΠ προβλέπεται να ανακάμψει κατά 6,2% το 2021 και να διατηρήσει τη θετική του πορεία με ρυθμό ανάπτυξης 4,3% το 2022, ενώ η οικονομία εκτιμάται ότι θα επιστρέψει στα προ κρίσης επίπεδα από τα μέσα του έτους. Το 2023, το ΑΕΠ εκτιμάται σε 2,3%, ποσοστό αρκετά υψηλότερο από τον μακροπρόθεσμο μέσο όρο.

Το 2021 το δημοσιονομικό έλλειμμα θα διαμορφωθεί σε επίπεδο οριακά χαμηλότερο σε σχέση με το 2020, από 9,6% του ΑΕΠ σε 9,4%, λόγω πρόσθετων δημοσιονομικών μέτρων που ελήφθησαν κατά τη διάρκεια του 2021 ύψους 4% του ΑΕΠ, ενώ θα περιορισθεί την επόμενη διετία (2022: -5,8%, 2023: 4,3%), λόγω της οικονομικής ανάκαμψης και σταδιακής κατάργησης των μέτρων.

Το υψηλό δημόσιο χρέος της Ιταλίας θα περιορισθεί κατά την τριετία 2021-2023, παρά ταύτα θα παραμείνει σε σαφώς υψηλότερο επίπεδο από το 134,8 % του ΑΕΠ το 2019. Συγκεκριμένα, το 2021 εκτιμάται σε 154,4% έναντι 155,6% το 2020 (2022: 151,4%, 2023: 151,0%)

Το ποσοστό της ανεργίας αναμένεται να αυξηθεί το 2021 σε 9,8% για να σταθεροποιηθεί το 2023 στο επίπεδο 9,2% του 2020.

Η ιδιωτική κατανάλωση προβλέπεται συγκρατημένη, από -10,8% το 2020 σε 3,8% το 2021, καθώς η ήπια αύξηση μισθών και απασχόλησης για την ενίσχυση των καταναλωτικών δαπανών, θα επηρεαστεί εν μέρει από την αύξηση του πληθωρισμού που θα έχει αρνητικό αντίκτυπο στο διαθέσιμο εισόδημα. Η αποταμίευση των

νοικοκυριών αναμένεται να μειωθεί τα επόμενα έτη. Ο ακαθάριστος σχηματισμός κεφαλαίου από -13,6% το 2020 εκτιμάται σε 7,2% το 2021.

Με τον τουρισμό, λόγω της παρατεινόμενης υγειονομικής ρευστότητας από την πανδημία, να θεωρείται απίθανο να ανακάμψει πλήρως έως το 2022, οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών εκτιμάται ότι θα εκτιναχθούν από -16,7% το 2020 σε +10,3% το 2021 και αντιστοίχως οι εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών από -14,1% το 2020 σε +9,9% το 2021.

Οι δημοσιονομικές παρεμβάσεις κατά το 2020 για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων σε κοινωνία και οικονομία από την πανδημία, δημιούργησαν πληθωριστικές πιέσεις στην οικονομία. Το 2021 η εκρηκτική αύξηση των τιμών ενέργειας και ιδιαίτερα του φυσικού αερίου σηματοδοτεί τη στροφή από μια μακρόχρονη περίοδο μηδενικών ή και αρνητικών τιμών προς μια νέα φάση της ιταλικής οικονομίας με πληθωριστικές τάσεις, που εκτιμώνται σε 1,8% το 2021, 2,1% το 2022, για να περιοριστεί στο 1,4% το 2023.

Ο αποπληθωριστής των δαπανών των νοικοκυριών για κατοίκους θα αυξηθεί κατά 1,3% το 2021, λόγω της αύξησης των τιμών της ενέργειας και στη συνέχεια θα επιβραδυνθεί το 2022 (+ 1,1%).

Φθινοπωρινές οικονομικές προβλέψεις ΕΕ (Νοέμβριος 2021)

Μακροοικονομικοί δείκτες	2020	2021	2022	2023
Ετήσιος ρυθμός ΑΕΠ (%)	-8,9	6,2	4,3	2,3
Πληθωρισμός (%)	-0,1	1,8	2,1	1,4
Ανεργία (%)	9,2	9,8	9,3	9,2
Δημοσιονομικό έλλειμμα (% ΑΕΠ)	-9,6	-9,4	-5,8	-4,3
Δημόσιο χρέος (% ΑΕΠ)	155,6	154,4	151,4	151,0
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (% ΑΕΠ)	3,8	3,5	2,7	2,7

Κρίσιμη παράμετρος για την επιτευξιμότητα των εν λόγω στόχων παραμένουν οι παρεμβάσεις στην οικονομία του Εθνικού Σχεδίου για την Ανάκαμψη και την Ανθεκτικότητα, που θα επιτρέψουν την αναζωογόνηση των δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων, καθώς επίσης το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των σχετικών επενδυτικών σχεδίων και ο βαθμός συμβολής τους στο αναπτυξιακό δυναμικό της χώρας και στη μετάβαση προς μια πιο καινοτόμο και βιώσιμη οικονομία από περιβαλλοντική άποψη και κοινωνική εξέλιξη χωρίς αποκλεισμούς.

Το επιχειρείν στην Ιταλία σε σχέση με τον υπόλοιπο κόσμο

Για να ιδρυθεί μία εταιρεία στην Ιταλία απαιτούνται κατά μέσο όρο 6 ημέρες (67η θέση από 63η), ενώ για να εκκαθαριστεί μία εταιρεία απαιτούνται 1,8 χρόνια έναντι μέσου όρου ΟΟΣΑ

1,9 χρόνια. Ενδεικτικό είναι ότι κατά μέσο όρο απαιτούνται 1.120 ημέρες για να διεκπεραιωθεί δικαστικά μία εταιρική διαφορά (έναντι μέσου όρου ΟΟΣΑ 582 ημέρες).

Σύμφωνα με την έκθεση Global Competitiveness Report Index 4.0 έτους 2019 του Παγκόσμιου Οικονομικού Forum (για το 2020 δεν εκδόθηκε αντίστοιχη με τις κατατάξεις των χωρών), η Ιταλία σημείωσε πρόοδο κατά μια θέση σε σχέση με το 2018 και κατατάσσεται στην 30η θέση ανάμεσα σε 141 χώρες, όπου κατείχε την 31η θέση, όπως και το 2017, ανάμεσα σε 140 χώρες. Η Ελλάδα, σύμφωνα με την ίδια έκθεση, αντιστοίχως κατατάσσεται στην 59^η θέση το 2019 στην παγκόσμια κατάταξη έναντι 57^η το 2018.

Ως προς το επιχειρηματικό περιβάλλον στην Ιταλία, σύμφωνα με την έκθεση Doing Business Report 2020 της Παγκόσμιας Τράπεζας, κατατάσσεται στην 58^η θέση μεταξύ 190 χωρών, έναντι 51^{ης} το 2019, σημειώνοντας συνεχή υποχώρηση κατά τα τελευταία έτη (2018: 50^η θέση, 2017: 44^η θέση).

Οι λόγοι που επηρεάζουν την χαμηλή κατάταξη της Ιταλίας αναφορικά με την ανταγωνιστικότητα είναι η υψηλή εταιρική επιβάρυνση (φόροι και εισφορές) (118η θέση από 129η επί συνόλου 190 οικονομιών) που ανέρχεται συνολικά στο 53,1% επί των κερδών, η αργή και αναποτελεσματική δικαστική παρέμβαση για επίλυση διαφορών (130 θέση επί 140 χωρών, από 136η θέση), η γραφειοκρατία (136η θέση), η ασφάλεια του χρηματοπιστωτικού συστήματος (115η θέση από 122η θέση), η δύσκολη πρόσβαση στη πίστωση (123η θέση από 116η θέση), τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια (124η θέση).

Η οριακά βελτιωμένη απόδοση της Ιταλίας κατά 0,7 οφείλεται κυρίως στη σταδιακή απορρόφηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, στην ενίσχυση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση των ΜΜΕ, παρά την χαμηλή παγκόσμια κατάταξη (119^η θέση), καθώς και στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του νομικού πλαισίου (132^η θέση). Η Ιταλία διατηρεί ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα όσον αφορά την ικανότητα καινοτομίας (22^η θέση) και τα πρότυπα υγείας (6^η θέση).

Ορισμένες αγκυλώσεις εξακολουθούν να λειτουργούν ως εμπόδια στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της Ιταλίας. Το υψηλό δημόσιο χρέος (132% του ΑΕΠ) αξιολογείται ως ένας διαφαινόμενος κίνδυνος που ασκεί πιέσεις στην οικονομική πολιτική, ενώ η μη απελευθέρωση της αγοράς εργασίας (90^η θέση) παρά τις πρόσφατες μεταρρυθμίσεις, δημιουργεί περαιτέρω δυσλειτουργίες. Ανεπαρκής χαρακτηρίζεται η διοικητική αποτελεσματικότητα (96^η θέση), καθώς και η ικανότητα της κυβέρνησης να προσαρμοστεί στις αλλαγές (128^η θέση).

B. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

B.1 Θεσμικό πλαίσιο

Μεταξύ Ελλάδος και Ιταλίας υφίσταται εκτεταμένο θεσμικό πλαίσιο, που διέπει ευρύ πλέγμα σχέσεων, όπως ενδεικτικά στον οικονομικό, εμπορικό, ενεργειακό, τουριστικό τομέα. Ιδιαίτερα, στο οικονομικό πεδίο επισημαίνεται η Συμφωνία Αποφυγής Διπλής Φορολογίας, ΝΟΜΟΣ ΥΠ'ΑΡΙΘ. 1927/1991 1 (ΦΕΚ 17/15.2.1991/τ. Α'), διαθέσιμη στον ακόλουθο σύνδεσμο: https://www.aade.gr/sites/default/files/2017-03/FEK_ITALIA.pdf.

B.1.1 Νομικές Μορφές Εταιριών

1. Γραφείο Αντιπροσωπείας

Δεν είναι νομική οντότητα και χαρακτηρίζεται από:

- (α) Τοπικό χαρακτήρα προκειμένου να προωθήσει την εταιρεία που αντιπροσωπεύει καθώς και τα προϊόντα της και να πραγματοποιήσει άλλες μη επιχειρηματικές λειτουργίες.
- (β) Δεν αντιπροσωπεύει την αρχική εταιρεία έναντι τρίτων.

Πρέπει να εγγραφεί στο Οικονομικό και Διοικητικό Μητρώο (Repertorio Economico Amministrativo) του κατά τόπο Εμπορικού Επιμελητηρίου. Προς τούτο πρέπει να προσκομισθεί βεβαίωση από το αντίστοιχο Επιχειρηματικό Μητρώο της χώρας στην οποία είναι εγγεγραμμένη η αντιπροσωπευόμενη επιχείρηση, μεταφρασμένη στα ιταλικά από ορκωτό μεταφραστή.

Φορολόγηση Γραφείου Αντιπροσωπείας:

Εάν το Γραφείο Αντιπροσωπείας χρησιμοποιείται μόνο για:

- Αποθήκευση, έκθεση ή μεταφορά προϊόντων της αντιπροσωπευόμενης επιχείρησης
- Αγορά προϊόντων ή συλλογή επιχειρηματικών πληροφοριών για την αντιπροσωπευόμενη επιχείρηση
- Πραγματοποίηση αρχικών δραστηριοτήτων που υποστηρίζουν τη δραστηριότητα της αντιπροσωπευόμενης επιχείρησης

τότε το Γραφείο Αντιπροσωπείας δεν θεωρείται μόνιμη οντότητα από φορολογικής σκοπιάς.

2. Υποκατάστημα/Θυγατρική αλλοδαπής επιχείρησης. (Filiale)

Το Υποκατάστημα/Θυγατρική αντιπροσωπεύει την μητρική εταιρεία στην Ιταλία και πρόκειται για μόνιμη εγκατάσταση με δικαιώματα λήψης επιχειρηματικών αποφάσεων. Δεν έχει δική του νομική προσωπικότητα, αλλά αυτή της μητρικής εταιρείας. Αυτή η μορφή επιχείρησης πρέπει να διακριθεί από την ίδρυση, από την μητρική επιχείρηση, νέας επιχείρησης η οποία θα δραστηριοποιείται στην Ιταλία αυτόνομα από την μητρική.

Το Υποκατάστημα/Θυγατρική δεν έχει δική του νομική υπόσταση, αλλά έχει την νομική προσωπικότητα της μητρικής εταιρείας στην οποία υπάγεται. Η μητρική εταιρεία και η διοίκησή της θα είναι νομικά υπεύθυνες για τις υποχρεώσεις τις οποίες θα αναλάβει το Υποκατάστημα/Θυγατρική.

Η μητρική εταιρεία πρέπει με πράξη της να ορίσει τον νομικό εκπρόσωπό της

Τα στοιχεία του Υποκαταστήματος/Θυγατρικής (πράξη ορισμού νομικού εκπροσώπου, καταστατικό κλπ) πρέπει να κατατεθούν στο Μητρώο Επιχειρήσεων (Registro delle Imprese) της περιοχής που ευρίσκεται το Υποκατάστημα/Θυγατρική. Η σύνταξη και κατάθεση των απαραίτητων δικαιολογητικών πρέπει να γίνει από Ιταλό συμβολαιογράφο, ο οποίος θα συντάξει σχετική συμβολαιογραφική πράξη.

Το Υποκατάστημα/Θυγατρική αλλοδαπής επιχείρησης φορολογείται σαν ιταλική επιχείρηση.

3. Ανεξάρτητη εταιρεία.

3.1 Ε.Π.Ε. (Società a responsabilità limitata. S.r.l).

Είναι η πλέον διαδεδομένη μορφή εταιρείας και υιοθετείται τόσο από μικρές όσο και από μεγαλύτερες εταιρείες.

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στο Καταστατικό, η σύνταξη του οποίου θα πρέπει να ανατεθεί σε συμβολαιογράφο, ο οποίος θα αναλάβει και τις διαδικασίες καταχώρησης της εταιρείας στο Εμπορικό Μητρώο.

Οι συμμετέχοντες σε αυτό το σχήμα δεν είναι προσωπικά υπεύθυνοι για τις υποχρεώσεις της εταιρείας, ακόμα και εάν εκείνοι λαμβάνουν τις αποφάσεις για λογαριασμό της εταιρείας.

Υπάρχει πλήρης ευελιξία όσον αφορά την μορφή που θα πάρει η διοίκηση της εταιρείας.

Το ελάχιστο κεφάλαιο της Ε.Π.Ε. είναι 1 ευρώ.

Εάν το κεφάλαιο υπερβαίνει τα 10.000 ευρώ, τουλάχιστον το 25% του κεφαλαίου πρέπει να καταβληθεί στους διευθυντές με την υπογραφή του καταστατικού και το υπόλοιπο σε μεταγενέστερο χρόνο. Συνεισφορές σε είδος καταβάλλονται άμεσα και πλήρως.

Εάν το κεφάλαιο είναι 1-10.000 ευρώ οι συνεισφορές πρέπει να είναι μόνο σε μετρητά και να καταβάλλονται άμεσα και πλήρως. Επίσης σε αυτή την περίπτωση τουλάχιστον το 1/5 του κεφαλαίου θα πρέπει να παρακρατηθεί ως αποθεματικό. Το αποθεματικό χρησιμοποιείται για τον επιμερισμό του κατατεθέντος κεφαλαίου και την κάλυψη ζημιών.

Η μεταφορά των μετοχών είναι περιορισμένη ή/και απαγορευμένη, με αποτέλεσμα όποιο μέλος θέλει να αποσυρθεί από την εταιρεία θα το κάνει εισπράττοντας αποζημίωση που αναλογεί στο μερίδιό του.

Φορολογείται σαν ιταλική επιχείρηση.

3.2 Απλοποιημένη μορφή Ε.Π.Ε. (Società a responsabilità limitata semplificata. S.r.l.s)

Οι μέτοχοι αυτής της μορφής εταιρείας πρέπει να είναι αποκλειστικά φυσικά πρόσωπα ή πρόσωπο.

Το κεφάλαιο μπορεί να είναι 1-9.999,99 ευρώ το οποίο κατατίθεται πλήρως και σε μετρητά στην διοίκηση της εταιρείας με την υπογραφή του καταστατικού.

Το καταστατικό της απλοποιημένης Ε.Π.Ε. είναι ουσιαστικά συμβολαιογραφική πράξη συγκεκριμένης μορφής κατά τα οριζόμενα από τον νόμο. Δεν καταβάλλονται, σε αυτή τη περίπτωση, συμβολαιογραφικά έξοδα στον συμβολαιογράφο.

3.3 Ανώνυμη Εταιρεία (S.p.a.)

Είναι η ενδεδειγμένη μορφή εταιρείας με μεγάλο κεφάλαιο και μεγάλο αριθμό μετόχων και είναι η μόνη μορφή που μπορεί να έχει μία εταιρεία η οποία θέλει να εισαχθεί στο Χρηματιστήριο.

Τα χαρακτηριστικά της είναι η περιορισμένη ευθύνη των μετόχων (δεν ευθύνονται προσωπικά και με το σύνολο της περιουσίας τους για το παθητικό της εταιρείας παρά μόνο με το μερίδιο που κατέχουν σε αυτή) και η κατανομή του κεφαλαίου της σε ελεύθερα μεταβιβάσιμες μετοχές, με ελάχιστη ονομαστική αξία 1 ευρώ.

Το ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο μία Α.Ε. είναι 50.000 ευρώ, το 25% του οποίου πρέπει να καταβληθεί άμεσα στη διοίκηση της εταιρείας. Εάν ο μέτοχος είναι μόνο ένας, το μετοχικό κεφάλαιο θα πρέπει να καταβληθεί εξ' ολοκλήρου.

Η εταιρεία συστήνεται με δημόσια συμβολαιογραφική πράξη. Η συστατική πράξη πρέπει να κατατεθεί στο Μητρώο Επιχειρήσεων της περιοχής όπου εδρεύει η εταιρεία.

3.4 Ομόρρυθμος Εταιρεία (S.n.c.)

Οι εταίροι της ομόρρυθμης εταιρείας ευθύνονται με ολόκληρη την περιουσία τους για όλες τις υποχρεώσεις της εταιρείας, με αλληλέγγυα ευθύνη τους. Με τη λύση της εταιρείας δεν παύει η ευθύνη τους. Η ομόρρυθμη εταιρεία δεν χρειάζεται συμβολαιογραφικό έγγραφο για την κατάρτισή της, αντιθέτως αρκεί ένα ιδιωτικό συμφωνητικό.

Δεν υπάρχει ελάχιστο κεφάλαιο.

3.5 Ετερόρρυθμος Εταιρεία (S.a.s.)

Ιδρύεται από δύο ή περισσότερα πρόσωπα που έχουν σκοπό να εμπορεύονται με εταιρική επωνυμία και στην οποία ένας ή περισσότεροι εταίροι ευθύνονται απεριόριστα και αλληλέγγυα για τις εταιρικές υποχρεώσεις όπως ακριβώς και οι εταίροι της ομόρρυθμης εταιρείας και αποκαλούνται ομόρρυθμοι εταίροι, ενώ ένας ή περισσότεροι εταίροι ευθύνονται περιορισμένα, δηλαδή μόνο μέχρι του ποσού της εισφοράς τους, και αποκαλούνται ετερόρρυθμοι εταίροι.

Η επωνυμία της ετερόρρυθμης εταιρείας σχηματίζεται μόνο από τα ονόματα όλων, μερικών ή και ενός από τους ομόρρυθμους εταίρους. Ετερόρρυθμος εταίρος απαγορεύεται να κάνει οποιαδήποτε πράξη διαχείρισης, διαπραγμάτευσης ή εκπροσώπησης.

Δεν υπάρχει ελάχιστο κεφάλαιο.

B.1.2 Διαδικασία ίδρυσης εταιρίας

Για ίδρυση επιχείρησης στην Ιταλία συστήνεται η συνεργασία με συμβολαιογράφο (Notaio), ο οποίος θα αναλάβει την διεκπεραίωση όλων των νομικών και διοικητικών διαδικασιών.

Αναζήτηση συμβολαιογράφου μπορεί να γίνει διαδικτυακά στη διεύθυνση του Εθνικού Συμβουλίου Συμβολαιογράφων (Consiglio Nazionale del Notariato): www.notariato.it/en/trova-notaio

Τα Εμπορικά Μητρώα (ή άλλως Μητρώο Επιχειρήσεων-Registro delle Imprese) **υπάγονται** στα Εμπορικά Επιμελητήρια.

Όλες οι επιχειρήσεις, ανεξάρτητα μορφής, πρέπει να διατηρούν λογιστικά βιβλία.

Επιχειρήσεις με μετοχικό κεφάλαιο πρέπει να συντάσσουν Ετήσιες Εκθέσεις και να τις υποβάλλουν στο Μητρώο Επιχειρήσεων. Οι άλλες μορφές επιχειρήσεων (Ο.Ε. και Ε.Ε.) πρέπει να συντάσσουν για φορολογικούς λόγους Ετήσια Έκθεση που να αποτυπώνει κέρδη και ζημιές, χωρίς την υποχρέωση υποβολής στο Μητρώο Επιχειρήσεων.

Σε λογιστικό έλεγχο υποχρεούνται οι Α.Ε. Επίσης σε λογιστικό έλεγχο υποχρεούνται οι Ε.Π.Ε. που πληρούν τουλάχιστον 2 από τα κάτωθι κριτήρια για 2 συνεχή έτη:

- Σύνολο ενεργητικού τουλάχιστον 4,4 εκατ. ευρώ.
- Έσοδα από πωλήσεις ή παροχή υπηρεσιών 8,8 εκατ.
- Μέσος αριθμός απασχολούμενων κατ' έτος 50.

Τα Μητρώα Επιχειρήσεων υπάγονται στα κατά τόπους Εμπορικά Επιμελητήρια. Με την εγγραφή (κατάθεση εγγράφων και πληρωμή) μπορεί να ζητηθεί Visura, δηλ. πληροφορίες για άλλες εταιρείες που περιλαμβάνουν και πληροφορίες για τις οικονομικές τους εκθέσεις.

B.1.3 Σήμανση / πιστοποίηση προϊόντων (ετικέτες, πιστοποιήσεις, πρότυπα, τεχνικές προδιαγραφές)

Η Ιταλία, ιδρυτικό μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει ενσωματώσει στο εθνικό δίκαιο τις συναφείς προδιαγραφές σήμανσης και πιστοποίησης προϊόντων και συνεπώς υφίσταται ελεύθερη διακίνηση αγαθών και υπηρεσιών που προέρχονται από κράτη μέλη της Ε.Ε. Οι ευρωπαϊκές προδιαγραφές σήμανσης προϊόντων είναι διαθέσιμες στον ακόλουθο σύνδεσμο: <http://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/consumers/0905.html?root=0905>.

B.1.4 Τελωνιακή νομοθεσία (Διαδικασία – Αρχές)

Το γεγονός ότι το εμπόριο με τα κράτη μέλη της Ε.Ε. είναι απαλλαγμένο από εισαγωγικές διαδικασίες, δασμολογικά, μη δασμολογικά και άλλα τεχνικά εμπόδια, κάνει πολλούς να θεωρούν ότι το ενδοκοινοτικό εμπόριο κινείται περίπου αυτόματα. Τούτο σαφώς δεν αληθεύει, διότι οι αναπτυσσόμενες και οργανωμένες αγορές της Δυτικής Ευρώπης, μεταξύ των οποίων η ιταλική, απαιτούν συνεπή και συνεχή παρουσία, αφοσίωση στην επίτευξη της στοχευμένης προσπάθειας και αφιέρωση πόρων προκειμένου να τοποθετηθούν κατάλληλα τα εξαγόμενα προϊόντα ή υπηρεσίες. Η πιστή τήρηση εθνικών και κοινοτικών απαιτούμενων, διαδικασιών και προδιαγραφών και ο έντονος ανταγωνισμός είναι δεδομένα για την είσοδο ελληνικών προϊόντων στην Ιταλία.

B.1.5 Εξασφάλιση πιστώσεων-χρηματοδοτήσεων

Το ιταλικό τραπεζικό σύστημα, παρά τα προβλήματα που αντιμετώπισε και εξακολουθεί να αντιμετωπίζει από την παγκόσμια οικονομική κρίση, είναι εξαιρετικά ανεπτυγμένο. Η διαχείριση εταιρικών λογαριασμών από τις τράπεζες και με ηλεκτρονικά μέσα είναι διαδεδομένη και ανεπτυγμένη. Δεν υφίστανται περιορισμοί στην ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων και οι κανονιστικοί περιορισμοί είναι ελάχιστοι. Υπάρχει μεγάλη ποικιλία πιστωτικών προϊόντων που

παρέχονται προς επιχειρήσεις, χωρίς να γίνεται διάκριση στην εθνικότητά τους, ενώ υπάρχουν αρκετές εναλλακτικές λύσεις όταν μία επιχείρηση αναζητά venture capital.

Οι πέντε κυριότερες τράπεζες της Ιταλίας, με διεθνή δραστηριότητα είναι οι: Unicredit (<https://www.unicredit.it/>), Intesa San Paolo (<http://www.intesasanpaolo.com/>), BNL BNP-Paribas (πρόκειται για την εξαγορασθείσα από την γαλλική BNP Paribas, το 2006, Banca di Lavoro) (<http://www.bnl.it/>), Monte dei Paschi di Siena (<http://www.mps.it/>) και UBI Banca (<http://www.ubibanca.it/>), οι οποίες προσφέρουν πλήρη γκάμα χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και ειδικούς λογαριασμούς και υπηρεσίες για μη ιταλικές επιχειρήσεις. Τραπεζικές υπηρεσίες προσφέρουν και τα Ιταλικά Ταχυδρομεία (<http://www.poste.it/bancoposta/>). Περισσότερα στοιχεία για άλλες τράπεζες που λειτουργούν στην Ιταλία, είτε εγχώριες ή θυγατρικές και υποκαταστήματα ξένων τραπεζικών ομίλων, μπορείτε να αρουσθείτε από τον ιστότοπο της Ένωσης Τραπεζών στην Ιταλία ABI (<https://www.abi.it/>).

B.1.6 Εργασιακό καθεστώς

Είδη συμβάσεων και χαρακτηριστικά αυτών, ωράριο εργασίας, κατώτατος μισθός.

Σύστημα κοινωνικής ασφάλισης για εργαζόμενους, κόστος ασφαλιστικών εισφορών για τον εργοδότη

Άδεια εργασίας και παραμονής

1. Ατομικές συμβάσεις εργασίας

Οι ατομικές συμβάσεις εργασίας συνήθως είναι κείμενα που παραπέμπουν στις διατάξεις και προβλέψεις των εθνικών συλλογικών συμβάσεων.

Μορφές εργασιακών συμβάσεων:

Αορίστου χρόνου.

Ορισμένου χρόνου. Μέχρι 24 μήνες. Η νομοθεσία προβλέπει ότι αυτές δεν μπορούν να υπερβαίνουν σε μία επιχείρηση το 20% των συμβάσεων αορίστου χρόνου.

Μερικής απασχόλησης (part time).

Άμεσης διαθεσιμότητας (on call). Με αυτές ο εργαζόμενος δηλώνει την άμεση διαθεσιμότητά του όποτε τον χρειασθεί ο εργοδότης. Σε αυτές τις περιπτώσεις οι αποδοχές είναι υψηλότερες από τις συνηθισμένες.

Μαθητείας/πρακτικής άσκησης.

2. Διάταγμα Αξιοπρέπειας (νόμος 96/2018 που αναθεωρεί τον Jobs Act ν. 23/2015)

Στόχος της νέας ιταλικής κυβέρνησης δια του συγκεκριμένου νόμου είναι να αποθαρρύνει επιχειρήσεις από το να προβαίνουν σε συμβάσεις ορισμένου χρόνου εργασίας, να περιορίζει τις προϋποθέσεις κάτω από τις οποίες δύνανται να συναφθούν συμβάσεις ορισμένου χρόνου και να δίνει κίνητρα για σύναψη συμβάσεων αορίστου χρόνου. Ισχύει για όλες τις συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου που συνάπτονται από 17/7/18 και όσες ανανεώνονται από 31/10/18.

Σημαντικότερες προβλέψεις:

- Αυστηροποίηση των διατάξεων που αφορούν την σύναψη συμβάσεων ορισμένου χρόνου, με την μέγιστη διάρκειά τους να ορίζεται σε 12 έως 24 μήνες (από 36). Οι λόγοι της σύναψης συμβάσεων ορισμένου χρόνου πρέπει να είναι συγκεκριμένοι και να καλύπτουν εποχιακές ή προσωρινές ανάγκες της επιχείρησης που δεν σχετίζονται με την συνήθη δραστηριότητά της ή που σχετίζονται με απρόβλεπτες και επείγουσες ανάγκες που σχετίζονται με την συνήθη δραστηριότητα. Παράλληλα η δυνατότητα ανανέωσης ορίζεται σε συνολικά 24 μήνες, άσχετα από τον αριθμό των ανανεώσεων, ενώ κάθε ανανέωση θα συνεπάγεται αύξηση της ασφαλιστικής συνεισφοράς κατά 0,5%. Επιπλέον, ο εργοδότης θα πρέπει να αιτιολογεί γραπτώς και επαρκώς τον λόγο σύναψης σύμβασης εργασίας άνω των 12 ημερών. Εξακολουθεί να ισχύει η πληρωμή εποχιακής εργασίας με κουπόνια στους τομείς του τουρισμού και της γεωργίας. Υπενθυμίζεται ότι το συγκεκριμένο μέτρο ισχύει στην Ιταλία από το 2008 και προβλέπει την δυνατότητα των εργοδοτών να προσλαμβάνουν χωρίς σύμβαση εργασίας εργατικό δυναμικό σε εποχιακές εργασίες και να το πληρώνουν με κουπόνια που αγοράζουν από το ιταλικό δημόσιο. Εν συνεχεία οι εργαζόμενοι μπορούν να εξαργυρώνουν τα κουπόνια στο 75% της αξίας τους, ενώ με το υπόλοιπο 25% καλύπτει την κοινωνική τους ασφάλιση.
- Αυξάνεται το κόστος της απόλυσης, με αύξηση κατά 50% της ελάχιστης αποζημίωσης.
- Προβλέπονται κυρώσεις για επιχειρήσεις που μετεγκαθίστανται στο εξωτερικό, ενώ έχουν λάβει κρατικές ενισχύσεις στο εσωτερικό. Η διάταξη αφορά επιχειρήσεις που μετεγκαθίστανται πριν την παρέλευση 5ετίας από την χορήγηση των ενισχύσεων, οι δε κυρώσεις αφορούν την επιστροφή του διπλάσιου έως τετραπλάσιου της ενίσχυσης, συν τόκους 5%.
- Προβλέπεται επιστροφή των κρατικών επιχορηγήσεων για ανάπτυξη θέσεων εργασίας σε περίπτωση που οι λήπτριες επιχειρήσεις προβούν σε περικοπή των θέσεων εργασίας μεγαλύτερη από 10% εντός 5ετίας.
- Κατάργηση διαφήμισης, άμεσης ή και έμμεσης, για τυχερά παιχνίδια με εξαίρεση τις εθνικές λαχειοφόρες αγορές. Από 1/1/19 η απαγόρευση επεκτείνεται και στις χορηγίες, ενώ προβλέπονται πρόστιμα που εκκινούν από τα 50.000 ευρώ. Τα υπάρχοντα διαφημιστικά συμβόλαια θα συνεχίσουν να ισχύουν για ένα ακόμα χρόνο.
- Καταργείται το νομοθετικό πλαίσιο που επέτρεπε την επί κερδοφορία άσκηση του ερασιτεχνικού αθλητισμού.

3. Μισθοί/Αποζημιώσεις/Απολύσεις/Υπερωρίες/Άδειες

Τα θέματα που αφορούν την εργασία και τους μισθούς ρυθμίζονται από τις αντίστοιχες εθνικές συλλογικές συμβάσεις. Δεν υπάρχει νομικά κατοχυρωμένος κατώτατος μισθός, ούτε νομικά κατοχυρωμένα επιδόματα. Όλα αυτά ρυθμίζονται από τις ισχύουσες εθνικές συλλογικές συμβάσεις. Συνήθως οι καταβαλλόμενοι μισθοί είναι 13, με τον 13ο να καταβάλλεται τον Δεκέμβριο. Ορισμένες εθνικές συλλογικές συμβάσεις προβλέπουν και 14ο μισθό που καταβάλλεται τον Ιούνιο.

Όπως προβλέπει το Jobs Act, με τον τερματισμό, για οποιοδήποτε λόγο, της σύμβασης εργασίας ο εργοδότης υποχρεούται στη καταβολή αποζημίωσης (TFR: Trattamento di fine

Rapporto) που ισούνται με τις μεικτές ετήσιες αποδοχές διαιρούμενες δια 13,5. Επίσης προβλέπεται καταβολή επιπλέον αποζημίωσης σε περιπτώσεις απόλυσης που αποδεικνύεται ότι έλαβαν χώρα σε βάση διακρίσεων, μητρότητας, μην έγγραφης καταγγελίας και αντιποίνων. Σε αυτές τις περιπτώσεις η αποζημίωση ισούται με τις αποδοχές 2 μηνών για κάθε έτος απασχόλησης με ελάχιστο καταβαλλόμενο ποσό τις αποδοχές 4 μηνών και μέγιστο τις αποδοχές 24 μηνών. Σε επιχειρήσεις με λιγότερο από 15 εργαζόμενους το ύψος της καταβαλλόμενης αποζημίωσης είναι το ήμισυ της προαναφερθείσας.

Επιτρέπονται οι ομαδικές απολύσεις, με την προϋπόθεση ότι ο εργοδότης ενημερώνει λεπτομερώς και εκ των προτέρων την σχετική εργατική ένωση. Ως ομαδική θεωρείται η ταυτόχρονη απόλυση τουλάχιστον 5 εργαζόμενων σε επιχειρήσεις με περισσότερους από 15 εργαζόμενους.

Υπερωρίες θεωρούνται οι ώρες εργασίας άνω των 40 εβδομαδιαία και δεν μπορούν να υπερβούν τις 8 την εβδομάδα ή τις 250 το έτος. Η αμοιβή της υπερωριακής εργασίας ορίζεται από τις εθνικές συλλογικές συμβάσεις και μπορεί να λάβει την μορφή χρηματικής αποζημίωσης ή ημερών αδείας.

Ο νομικά κατοχυρωμένος ελάχιστος χρόνος κανονικής αδείας είναι 4 εβδομάδες (20 εργάσιμες), αλλά οι εθνικές συλλογικές συμβάσεις προβλέπουν επιπλέον χρόνο ανάλογα με τα έτη προϋπηρεσίας.

4. Εργατικές και εργοδοτικές εισφορές.

Η εργατική εισφορά στην κοινωνική ασφάλιση είναι κατά μέσο όρο 9,4% των μεικτών αποδοχών, ενώ η εργοδοτική κατά μέσο όρο 28%. Ποσοστό 33% των εισφορών κατατίθενται στον Εθνικό Ινστιτούτο Κοινωνικής Πρόνοιας (INPS), και το υπόλοιπο σε άλλα Ταμεία κοινωνικής ασφάλισης. Με βάση συλλογικές συμβάσεις εργασίας οι εργαζόμενοι μπορούν να μετέχουν και σε σχήματα ιδιωτικής ασφάλισης.

B.2 Στρατηγική Εισόδου στην Αγορά της (Χώρας)/Πρακτικές οδηγίες

Η Ιταλία αποτελεί αγορά που διαθέτει υψηλή ικανότητα απορρόφησης διάφορων προϊόντων, δεδομένου όμως του έντονου ανταγωνισμού, καθίσταται επιτακτική η ύπαρξη ποιοτικών χαρακτηριστικών στα εισαγόμενα προϊόντα. Προς τούτο και με γνώμονα την επιτυχή διείσδυση, κρίνεται σκόπιμο οι ελληνικές επιχειρήσεις που ενδιαφέρονται να εισέλθουν στην ιταλική αγορά, να εκπονήσουν σχετική έρευνα αγοράς, που θα συνοδεύεται από στρατηγικό σχέδιο προωθητικών ενεργειών, με στόχο την ανάδειξη των διακριτών ποιοτικών πλεονεκτημάτων τους και την προσέγγιση επιλεγμένων ομάδων υψηλής κατανάλωσης.

Η εξεύρεση/επιλογή αντιπροσώπου αποτελεί σημαντικό βήμα επιτυχούς διείσδυσης της εταιρείας στην εγχώρια αγορά. Οι κάτωθι μεγάλοι ιταλικοί σύνδεσμοι εμπορικών αντιπροσώπων, προσφέρουν σειρά υπηρεσιών με χρηματική επιβάρυνση:

NETWORK AGENTI

Διαδικτυακή πύλη της Εθνικής Συνομοσπονδίας Πρακτόρων και Εμπορικών Αντιπροσώπων (FNAARC)

Τηλ.: +39 06 41217144
Κινητό: +39 335 1335935
e-mail: fnaarc@agenti.it - info@networkagenti.it
URL: <http://www.networkagenti.it/>

UNIONE SINDACATI AGENTI E RAPPRESENTANTI DI COMMERCIO ITALIANI

Συνδικαλιστική Ένωση Πρακτόρων και Εμπορικών Αντιπροσώπων

Τηλ.: +39 06 51435215
Φαξ: +39 06 51606147
e-mail: info.agenti@usarci.it
URL: www.usarci.it

Για την επιβεβαίωση των στοιχείων δυνητικών συνεργατών, οι ενδιαφερόμενες εταιρείες δύνανται να συμβουλευόνται το ιταλικό εμπορικό μητρώο, στην ιστοσελίδα www.registroimprese.it που παρέχει και οικονομικά στοιχεία των εγγεγραμμένων ιταλικών εταιρειών. Επίσης, η ιταλική υπηρεσία εσόδων προσφέρει τη δυνατότητα ελέγχου ύπαρξης ή μη ΑΦΜ εταιρειών (Partita IVA) στον παρακάτω σύνδεσμο <https://telematici.agenziaentrato.gov.it/VerificaPIVA/Scegli.do?parameter=verificaPiva>.

Για την αμεσότερη προσέγγιση των εταιρειών προτείνουμε την επικοινωνία με δυνητικούς συνεργάτες να πραγματοποιείται στην ιταλική. Στην Ιταλία, απαιτείται χρόνος για την εμπέδωση κλίματος εμπιστοσύνης, προκειμένου να ευοδωθεί μία επιχειρηματική σχέση μεταξύ των συναλασσομένων. Προς τούτο, είναι σημαντικό να δημιουργηθεί προσωπική και σταθερή επικοινωνία με το καθ' ύλην αρμόδιο στέλεχος για την παρακολούθηση (follow up) της πορείας της συνεργασίας κατά τακτά χρονικά διαστήματα.

Αυτονόητο θεωρείται ότι κατά την συμφωνία με τον επιτόπιο συνεργάτη θα πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στην διασφάλιση των όρων πληρωμής για την παράδοση των εμπορευμάτων, ενώ κατά την πρώτη συναλλαγή και εφόσον τα διαθέσιμα στοιχεία φερεγγυότητας δεν είναι επαρκή, δέον είναι να ζητείται προκαταβολή.

Η συμμετοχή σε διεθνείς εμπορικές εκθέσεις προσφέρει μια καλή ευκαιρία γνωριμίας με την ιταλική αγορά ενδιαφέροντος και επικοινωνίας με δυνητικούς Ιταλούς εισαγωγείς ή διανομείς. Ειδικότερα, ελληνικές εξαγωγικές εταιρείες τροφίμων, που ενδιαφέρονται να προωθήσουν προϊόντα Ιδιωτικής Ετικέτας (Private Label) θα πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο συμμετοχής ή επίσκεψης στην ετήσια έκθεση MARCA, η οποία διοργανώνεται στην Μπολόνια και αποτελεί πόλο έλξης αγοραστών των μεγάλων ομίλων σούπερ μάρκετ, εκπροσώπων των αγοραστικών ομίλων και μεγάλων διανομέων και παραγωγών. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις σημαντικότερες διεθνείς εκθέσεις στην Ιταλία, συνιστάται η επίσκεψη στην ιστοσελίδα των Γραφείων ΟΕΥ Ρώμης και Μιλάνου.

Με τις νέες διαμορφούμενες συνθήκες, λόγω της πανδημίας αλλά και με την προοπτική της μεγαλύτερης διείσδυσης των ηλεκτρονικών συναλλαγών, στο πλαίσιο της πρώτης υπηρεσιών ψηφιοποίησης (digitalization) σε επίπεδο ΕΕ, δέον όπως οι ελληνικές εξαγωγικές εταιρείες εστιάσουν στην ανάπτυξη των ιστοσελίδων τους, ως επιπρόσθετο εργαλείο προβολής και προώθησης των προϊόντων τους.

Τέλος, η συνέπεια στην σταθερή ποιότητα του προϊόντων και στις συμφωνημένες ημερομηνίες παράδοσης των παραγγελιών είναι παράμετροι που συμβάλλουν στην διατήρηση του κλίματος εμπιστοσύνης και στην εμβάθυνση της εμπορικής συνεργασίας.

Τα δίκτυα διανομής είναι ιδιαίτερα εκτεταμένα στην Ιταλία και ενίοτε περίπλοκα, όπως το το σύστημα προμηθειών των αλυσίδων supermarket στην Ιταλία, το οποίο χαρακτηρίζεται, αφενός από ισχυρή παρουσία Οργανωμένων Δικτύων – Οργανωμένων/συνδεδεμένων διανομέων (Distribuzione Organizzata – Associata), δηλαδή συμμαχιών αλυσίδων λιανικής πώλησης προϊόντων ευρείας κατανάλωσης και αφετέρου από τους Κεντρικούς Αγοραστικούς ομίλους (Centrali di Acquisto). Τα παραπάνω λειτουργούν συμπληρωματικά με τα παραδοσιακά δίκτυα χονδρεμπόρων και εισαγωγέων. Η αγορά της Ιταλίας πάντως, είναι κατακερματισμένη και αποτελείται από μεγάλο αριθμό αλυσίδων super market, τα οποία έχουν παρουσία σε ορισμένες περιφέρειες και όχι σε όλη την επικράτεια. Η είσοδος ενός προϊόντος σε μία αλυσίδα supermarket δεν σημαίνει αυτόματα είσοδο σε ολόκληρη την εγχώρια αγορά. Αναλυτικότερες πληροφορίες παρέχονται στην την ιστοσελίδα του Γραφείου ΟΕΥ Μιλάνου, στον ακόλουθο σύνδεσμο:

<https://agora.mfa.gr/ta-grafeia-oikonomikon-emporikon-upotheseon/grafeia-ana-xora/infofile/73119>

B.3 Καταναλωτικά Πρότυπα

Η επιτυχή είσοδος σε μια ξένη αγορά προϋποθέτει τη γνώση της γενικότερης κουλτούρας της χώρας, τα υφιστάμενα καταναλωτικά πρότυπα, καθώς και τις τάσεις της αγοράς. Η Ιταλία, όπως και η Ελλάδα, αναγνωρίζεται διεθνώς ως γενέτειρα του δυτικού πολιτισμού, διαθέτει πολυάριθμα μνημεία και έργα τέχνης που βρίσκονται διάσπαρτα σε όλη τη χώρα, καθώς και τον μεγαλύτερο αριθμό μνημείων παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς της UNESCO. Σε συνδυασμό με την διεθνή καθιέρωση στην καταναλωτική συνείδηση της ιταλικής κουζίνας, του ιταλικού τρόπου ζωής, της υψηλής ραπτικής και των πολυτελών σπορ αυτοκινήτων έχει καθιερωθεί ως έναν από τους πιο επιθυμητούς τουριστικούς προορισμούς.

Στο πλαίσιο αυτό, έχουν διαμορφωθεί καταναλωτικά πρότυπα με επίκεντρο την ποιότητα, την κομψότητα και την πολυτέλεια, τα οποία αφορούν είτε τα εγχώρια είτε τα εισαγόμενα προϊόντα. Ο Ιταλός αγοραστής, επιδιώκει υψηλή ποιότητα και ανταγωνιστικές τιμές, γεγονός που καθιστά την ιταλική αγορά ιδιαίτερα ανταγωνιστική.

Η μέση ηλικία της χώρας αυξάνεται αργά αλλά σταθερά από 44 έτη το 2010, εκτιμάται σε 51 περίπου το 2030, γεγονός που σημαίνει ότι σημαντικό τμήμα του πληθυσμού διαθέτει ισχυρή αγοραστική δύναμη αλλά έχει και υψηλές απαιτήσεις. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα επώνυμα προϊόντα και στα premium, με γνώμονα πάντα την ποιότητα.

Η ενσωμάτωση στα προϊόντα αξίας, εμπειριών και ιστορίας προσελκύει περαιτέρω το ενδιαφέρον του Ιταλού καταναλωτή, ενώ η παροχή εξυπηρέτησης και συνέπειας στην ποιότητα και στη διαθέσιμη ποσότητα του προϊόντος στην ιταλική αγορά θα πρέπει να συνεκτιμώνται ως παράμετροι για επιτυχή πρόωθηση των ελληνικών προϊόντων στην Ιταλία.

B.4 Βιομηχανική Ιδιοκτησία

Στην Ιταλία η προστασία Σήματος Κατατεθέντος είναι δυνατή ανά περιφέρεια και συγκεκριμένη κατηγορία προϊόντος. Οι αιτήσεις κατατίθενται στο Ufficio Italiano Brevetti e Marchi. (www.uibm.gov.it).

Επίσης είναι δυνατή η αίτηση από την Ιταλία για προστασία Σήματος Κατατεθέντος σε όλη την ΕΕ. Σχετικές αιτήσεις κατατίθενται στο Office for the Harmonization in the Internal Market (<https://oami.europa.eu/>).

Γ. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ - ΔΑΣΜΟΛΟΓΗΣΗ

Γ.1 Συμφωνίες αποφυγής διπλής φορολογίας

Η Ελλάδα και η Ιταλία έχουν υπογράψει διμερή Συμφωνία για την Αποφυγή Διπλής Φορολογίας σε σχέση με τους φόρους εισοδημάτων και κεφαλαίου, από 3.9.1987 (κυρώθηκε από ελληνικής πλευράς με το Ν. 1927/ΦΕΚ Α' 17/15.02.1991).

Γ.2 Φορολογία Φυσικών προσώπων (IRPEF)

Για την φορολογία Φυσικών Προσώπων (IRPEF - Imposta sul Reddito delle Persone Fisiche), σύμφωνα με το Ενιαίο Κείμενο για τη Φορολογία Εισοδημάτων (Testo Unico delle Imposte sui Redditi – TUIR), προβλέπεται η επιβολή προοδευτικών συντελεστών επί του φορολογητέου εισοδήματος, που κυμαίνονται από 0% έως 43%. Η φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων επιβάλλεται σε φυσικά πρόσωπα που διαμένουν στην Ιταλία και φυσικά πρόσωπα που διαμένουν στο εξωτερικό αλλά έχουν αποκτήσει εισοδήματα στην Ιταλία. Σύμφωνα με το Νόμο Προϋπολογισμού 2021 (L.178/30.12.2020), η κλίμακα φορολογίας εισοδήματος παρέμεινε αμετάβλητη σε σχέση με το 2019, ωστόσο για το 2022 συζητείται μείωση συντελεστών για τα εισοδήματα έως 28.000 ευρώ, ενώ επιβολή συντελεστή 43% για εισόδημα άνω των 50.000 ευρώ.

Κλίμακα φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων

Κλιμάκιο εισοδήματος	Φορολογικός συντελεστής
Έως 15.000	23%
15.001-28.000	27%
28.001-55.000	38%
55.001-75.000	41%
Άνω 75.001	43%

Λόγω της πανδημίας, μια από τις καινοτομίες που εισήχθησαν από την 1η Ιουλίου 2020 είναι το λεγόμενο μπόνους φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων ή μπόνους 100 ευρώ, αφορολόγητο, το μήνα για εργαζομένους με εισόδημα έως 28 χιλιάδες ευρώ.

Γ.3 Φορολόγηση Επιχειρήσεων (IRES)

Φόρος επί των κερδών των επιχειρήσεων (IRES - Imposta sul Reddito delle Società)

Σύμφωνα με το Ενιαίο Κείμενο για τη Φορολογία Εισοδημάτων (Testo Unico delle Imposte sui Redditi – TUIR), ο φόρος επί των εταιρικών κερδών ανέρχεται σε 24% και υπολογίζεται επί των εσόδων μετά τη αφαίρεση των εκπιπτουσών δαπανών της επιχείρησης. Την τελευταία δεκαετία ο συντελεστής φορολογίας των επιχειρήσεων έχει μειωθεί σταδιακά, ήτοι από 33% σε 27,5% το 2008 και από 27,50% σε 24% το 2017). Ο εν λόγω φόρος επιβάλλεται σε εταιρείες και ιδρύματα με καταστατική έδρα ή γραφείο διοίκησης ή κύριο αντικείμενο των δραστηριοτήτων στην Ιταλία. Οι εταιρείες με έδρα εκτός Ιταλίας υπόκεινται στο IRES μόνο για εισοδήματα που έχουν αποκτηθεί στην Ιταλία.

Γ.4 Ειδικότεροι φόροι

Φόρος Προστιθέμενης Αξίας - ΦΠΑ (IVA - *Imposta sul Valore Aggiunto*)

Στην Ιταλία, ο βασικός συντελεστής ΦΠΑ είναι 22%, αμετάβλητος από το 2017, παρά τις εξαγγελίες στο παρελθόν για αύξησή του το 2018 σε 24%-25% και το 2019 σε 25%-25,5%. Εκτός από τον κύριο συντελεστή, υπάρχουν τρεις μειωμένοι συντελεστές, 10%, 5% και 4%, και ο «μηδενικός» συντελεστής σε ορισμένες λεγόμενες «μη φορολογητέες» πράξεις (εξαγωγές αγαθών, παροχή ορισμένων διεθνών υπηρεσιών ή υπηρεσιών που σχετίζονται με το διεθνές εμπόριο, μεταφορά αγαθών σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ, παροχή ορισμένων υπηρεσιών που συνδέονται με μεταφορές αγαθών σε άλλο μέλος της ΕΕ). Μειωμένοι συντελεστές προβλέπονται για ορισμένα είδη αγαθών και υπηρεσιών, όπως 4% για συγκεκριμένες κατηγορίες βασικών τροφίμων, ποτών και γεωργικών προϊόντων ή 10% για προμήθειες ηλεκτρικής ενέργειας και φάρμακα. Ειδικές κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών που αναφέρονται ρητά στο Προεδρικό Διάταγμα αριθ. 633/72 εξαιρούνται από τον ΦΠΑ, για παράδειγμα εκπαίδευση, ασφαλιστικές υπηρεσίες, συγκεκριμένες χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, προμήθεια, μίσθωση συγκεκριμένης ακίνητης περιουσίας.

Τοπικός φόρος ακίνητης περιουσίας (IMU - *Imposta Municipale Propria*)

Το ύψος του εξαρτάται από Δήμο που τον επιβάλλει και αφορά κτήρια και γη. Ο μέσος όρος είναι περίπου στο 1% της αξίας κτηματολογίου. Εξαιρείται η κύρια κατοικία και η γεωργική γη που καλλιεργείται ή ανήκει σε αγρότες και επαγγελματίες γεωργούς.

Περιφερειακός φόρος επί παραγωγικών δραστηριοτήτων (IRAP - *Imposta Regionale sulle Attività Produttive*)

Πρόκειται για τοπικό φόρο που επιβάλλεται από την Περιφέρεια κατά τη συνήθη άσκηση μιας αυτόνομης οργανωμένης παραγωγικής δραστηριότητας που στοχεύει στην παραγωγή ή την ανταλλαγή αγαθών ή στην παροχή υπηρεσιών. Το ύψος του εξαρτάται από την Περιφέρεια που τον επιβάλλει και διαφέρει επίσης ανάλογα με τη δραστηριότητα της επιχείρησης. Ο βασικός φόρος ανέρχεται σε 3,9% επί της καθαρής αξίας παραγωγής (φορολογητέα εισοδήματα μείον εκπίπτουσες δαπάνες) και υπάρχει κλιμάκωση μέχρι 8,5% αναλόγως του είδους της οικονομικής δραστηριότητας. Οι γεωργικές επιχειρήσεις εξαιρούνται. Αλλοδαπές εταιρίες υπόκεινται στον IRAP μόνο για την αξία της παραγωγής που παράγεται από μόνιμες εγκαταστάσεις στην Ιταλική επικράτεια.

Περισσότερες πληροφορίες για τους τοπικούς και περιφερειακούς τόπους μπορούν να αντληθούν από τον ακόλουθο σύνδεσμο: <https://www.finanze.gov.it/it/fiscalita-regionale-e-locale/>.

Φορολόγηση Μερισμάτων

Τα μερίσματα που λαμβάνονται από φυσικά πρόσωπα που δεν ασκούν επιχειρηματικές δραστηριότητες υπόκεινται σε φόρο εισοδήματος (IRPEF) και σε παρακράτηση φόρου στην πηγή 26%.

Ο συντελεστής φορολόγησης μερισμάτων για φυσικά πρόσωπα που συμμετέχουν σε ενώσεις προσώπων ή ατομικές εταιρείες είναι 40% για μερίσματα που δημιουργήθηκαν με κέρση που αποκτήθηκαν μέχρι το 2007 και αντίστοιχα 49,72% από το 2008 έως το 2016 και σε 58,14% με κέρδη που αποκτήθηκαν εντός του 2017 (απαλλαγή 41,86%) και σε περίπτωση που

το ψήφισμα διανομής εγκριθεί εντός 31 Δεκεμβρίου 2022. Τα μερίσματα που προκύπτουν από μεταγενέστερα κέρδη υπόκεινται σε φορολογικό συντελεστή 26% ανεξάρτητα από τον τύπο συμμετοχής.

Ο συντελεστής φορολογίας μερισμάτων για μετοχικές εταιρείες είναι 5% (απαλλαγή 95%).

Το μέρισμα που καταβάλλεται σε μη κατοίκους (εκτός των εταιρειών της ΕΕ) υπόκειται σε παρακράτηση φόρου 26%. Μειωμένοι συντελεστές ή επιστροφή χρημάτων, ενδέχεται να συνεπάγονται σε πραγματικό φορολογικό συντελεστή 15%, υπό την προϋπόθεση ότι ισχύουν ορισμένοι όροι.

Τα μερίσματα που καταβάλλονται σε εταιρείες που εδρεύουν σε κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και σε μέλη του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) που επιτρέπουν την κατάλληλη ανταλλαγή πληροφοριών με την Ιταλία, υπόκεινται σε συντελεστή φόρου παρακράτησης 1,20% στην πηγή.

Τα μερίσματα ομολόγων ιταλικού δημοσίου υπόκεινται σε παρακράτηση φόρου 12,5%.

Φορολόγηση Τραπεζικών Καταθέσεων και χρηματοπιστωτικών συναλλαγών

Οι τόκοι των τρεχούμενων και αποταμιευτικών λογαριασμών, καθώς και τα ομόλογα και οι παρεμφερείς τίτλοι, που λαμβάνονται από όσους διατηρούν κατοικία στην Ιταλία υπόκεινται σε παρακράτηση φόρου της τάξεως του 26% στην πηγή. Ο συντελεστής αυτός παραμένει αμετάβλητος από το 2014.

Ο Φόρος επί χρηματοπιστωτικών συναλλαγών υπολογίζεται με συντελεστή 0,2%.

Φορολόγηση δικαιωμάτων (royalties)

Δικαιώματα χρήσης (royalties) που καταβάλλονται από εταιρεία με έδρα στην Ιταλία σε εταιρεία με μη μόνιμη εγκατάσταση στην Ιταλία υπόκεινται σε τελικό παρακρατούμενο φόρο 30%. Ωστόσο, εκτός από τα δικαιώματα για χρήση ή το δικαίωμα χρήσης βιομηχανικού, εμπορικού ή επιστημονικού εξοπλισμού, ο φόρος εφαρμόζεται γενικά στο 75% του ακαθάριστου ποσού της πληρωμής, με αποτέλεσμα η πραγματική επιβάρυνση να είναι της τάξεως του 22,5%.

IVIE: Φόρος ακίνητης περιουσίας σε φυσικά πρόσωπα με ιταλική υπηκοότητα που αποκτούν περιουσία σε χώρες ΕΕ και σε χώρες ΕΟΧ με τις οποίες υπάρχει συμφωνία αμοιβαίας ανταλλαγής πληροφοριών και φορολογικής συνεργασίας. Ανέρχεται σε 0,76% της αξίας κτηματολογίου ή, εάν δεν υπάρχει, της εμπορικής αξίας. Εάν ο φόρος είναι μικρότερος των 200 ευρώ, δεν καταβάλλεται.

IVAFE: Φόρος σε χρηματοπιστωτικά περιουσιακά στοιχεία σε φυσικά πρόσωπα με ιταλική υπηκοότητα που αποκτούν περιουσία σε χώρες ΕΕ και ΕΟΧ. Ανέρχεται σε 0,2% της αξίας τους. Ειδικά για τις καταθέσεις είναι ενιαία επιβάρυνση 34,2 ευρώ ανά τραπεζικό λογαριασμό, για όσους λογαριασμούς δεν υπερβαίνουν τις 5.000 ευρώ. Εάν το στοιχείο υπόκειται σε φορολόγηση και στη χώρα του εξωτερικού, το ποσόν εκπίπτει από τον προς καταβολή φόρο στην Ιταλία. Εφαρμόζεται σε χώρες με τις οποίες υπάρχει συμφωνία αμοιβαίας ανταλλαγής πληροφοριών και φορολογικής συνεργασίας.

Γ.5. Δασμοί - Δασμολόγιο

Για προϊόντα προέλευσης από κράτος – μέλος της ΕΕ δεν υφίστανται δασμοί. Στα εξωτερικά σύνορα, εφαρμόζεται το κοινό δασμολόγιο σε εμπορεύματα που προέρχονται από χώρες εκτός της ΕΕ. Στα εμπορεύματα που διακινούνται ελεύθερα εντός της ΕΕ οφείλουν να συμμορφώνονται με τους κανόνες της εσωτερικής αγοράς και με ορισμένες διατάξεις της κοινής εμπορικής πολιτικής. Επιπλέον, ο κοινοτικός και ο ενωσιακός τελωνειακός κώδικας διασφαλίζουν ότι οι τελωνειακές αρχές των κρατών μελών εφαρμόζουν τους κανόνες ομοιόμορφα.

Γ.6 Ειδικές Οικονομικές ζώνες (FTZ)

Οι Ειδικές Οικονομικές Ζώνες είναι οριοθετημένες περιοχές απαλλαγμένες από δασμούς ή/και φόρους που προσφέρουν εγκαταστάσεις αποθήκευσης και διανομής για εμπόριο, μεταφόρτωση και επανεξαγωγή. Στην ΕΕ, ο θεμελιώδης στόχος των Ειδικών Οικονομικών Ζωνών είναι η αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων που εργάζονται εντός αυτών, η προσέλκυση άμεσων επενδύσεων, ιδίως από ξένες οντότητες, η αύξηση των εξαγωγών, η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και, γενικότερα, η ενίσχυση του παραγωγικού τομέα μέσω ενίσχυσης της βιομηχανικής ανάπτυξης και καινοτομίας. Είναι «πόλοι ανάπτυξης» σύμφωνα με τις πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές της πολιτικής θαλάσσιων μεταφορών (Δήλωση της Βαλέτας της 29ης Μαρτίου 2017).

Στην Ιταλία λειτουργούν σήμερα δύο Ειδικές Οικονομικές Ζώνες στην Τεργέστη και στη Βενετία, εκ των οποίων μόνο της Βενετίας αναγνωρίζεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ο νόμος για την οικονομική ανάπτυξη της νότιας Ιταλίας άνοιξε τον δρόμο για τη δημιουργία Ειδικών Οικονομικών Ζωνών σε έξι επιλέξιμες περιοχές (Campania, Basilicata, Puglia, Calabria, Sicily και Sardinia). Το νομοθετικό διάταγμα του Προέδρου του Συμβουλίου Υπουργών Ν12/25.01.2018 καθορίζει τις λεπτομέρειες για τη δημιουργία, τη διάρκεια και τα κριτήρια για τον εντοπισμό και την οριοθέτηση της επιλέξιμης περιοχής, καθώς και τα κριτήρια που διέπουν την πρόσβαση των εταιρειών. Για τη δημιουργία Ειδικών Οικονομικών Ζωνών παρέχονται πρόσθετα φορολογικά οφέλη σε σύγκριση με το ισχύον φορολογικό σύστημα εταιρειών που εφαρμόζεται στη νότια Ιταλία (επιλέξιμες επενδύσεις έως 50 εκατομμύρια), ενώ πρέπει να συνδέονται μεταξύ τους καθώς και να διασφαλίζουν την πλήρη σύνδεση της επικράτειας με το διευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών.

Εν κατακλείδι, η αναπτυξιακή προοπτική για τον Νότο της Ιταλίας αναμένεται να δώσει ισχυρή ώθηση στις επενδύσεις και εκ παραλλήλου, με το υφιστάμενο ειδικό τελωνειακό καθεστώς στις ελεύθερες ζώνες, η Ιταλία επιχειρεί να διαδραματίσει ουσιαστικό ρόλο στην προώθηση των συναλλαγών με τη νότια ακτή της Μεσογείου από το Μαρόκο στην Τουρκία, καθώς και με χώρες πέρα από το Σουέζ και το Γιβραλτάρ.

Οι Ειδικές Οικονομικές Ζώνες μπορούν να λάβουν διάφορες μορφές όπως:

- Industrial Park (IP), οριζόμενο ως περιοχές βάσει ενός γενικού σχεδίου που περιλαμβάνει υποδομές, μεταφορές, επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, με ή χωρίς παραγωγικές μονάδες, σε ορισμένες περιπτώσεις με υπηρεσίες κοινής χρήσης προς όφελος των εγκατεστημένων επιχειρήσεων.
- Eco-Industrial Park (EIP): κοινότητες επιχειρήσεων μεταποίησης και υπηρεσιών που αναζητούν καλύτερες οικονομικές και περιβαλλοντικές επιδόσεις μέσω της συνεργασίας στη διαχείριση στοιχείων όπως ενέργεια, ύδατα, ανακύκλωση πρώτων υλών και ούτω καθεξής.
- Τεχνολογικό Πάρκο (TP): σύμφωνα με τη Διεθνή Ένωση Επιστημονικών Πάρκων (IASP), αφορά οργανισμούς που διαχειρίζονται εξειδικευμένα θέματα, σκοπός του οποίου είναι η προώθηση του πολιτισμού της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας των συνδεδεμένων επιχειρήσεων και των άλλων εμπλεκόμενων ιδρυμάτων.
- Περιοχή Καινοτομίας (IDs): συχνά αναπτύσσεται σε αστικές περιοχές, μπορούν να οριστούν ως ένα οικοσύστημα καινοτομίας από πάνω προς τα κάτω, βασισμένο σε πολυδιάστατα μοντέλα καινοτομίας που στοχεύουν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των σχετικών περιοχών.

Δ. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Δ.1 Αναπτυξιακός Νόμος - Κίνητρα Επενδύσεων

Ο φορέας που διαχειρίζεται για λογαριασμό της ιταλικής κυβέρνησης την προώθηση και ενίσχυση επενδύσεων, τόσο των εγχώριων όσων και των ξένων, στη χώρα είναι η INVITALIA, η οποία υπάγεται στο Υπουργείο Οικονομικής Ανάπτυξης.

Η INVITALIA διαχειρίζεται τις εθνικές ενισχύσεις που στόχο έχουν την ενθάρρυνση επενδύσεων και τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων, με έμφαση στις νεοφυείς επιχειρήσεις καινοτομίας και τεχνολογίας.

Σε ό,τι αφορά την προσέλκυση μεγάλων επενδύσεων η INVITALIA έχει χρηματοδοτήσει 51 τέτοιες επενδύσεις, μοχλεύοντας επενδύσεις συνολικού ύψους 1,8 δις ευρώ και δημιουργώντας 29.000 νέες θέσεις εργασίας.

Πέραν όμως της προαναφερθείσας αποστολής, η INVITALIA χρηματοδοτεί την δημιουργία νέων επιχειρήσεων, έχοντας χορηγήσει ενισχύσεις ύψους 8,5 δις ευρώ που δημιούργησαν 114.000 νέες επιχειρήσεις και 229.000 νέες θέσεις εργασίας. Ειδικότερα έχει υποστηρίξει χρηματοδοτικά 681 νεοφυείς επιχειρήσεις καινοτομίας.

Επίσης, ενισχύει προγράμματα τοπικής ανάπτυξης και υποστηρίζει τη κυβέρνηση και τις τοπικές αρχές στο να διαχειρίζονται σχετικά κονδύλια της ΕΕ.

1. Βασικά κίνητρα προσέλκυσης επενδύσεων.

Βασικό εργαλείο στην επενδυτική διαδικασία είναι το Συμφωνητικό Ανάπτυξης (Development Contract) το οποίο υπογράφεται μεταξύ του Υπουργείου Οικονομικής Ανάπτυξης, δια της INVITALIA, και του επενδυτού.

Οι επιλέξιμοι προς ενίσχυση τομείς είναι

- η μεταποίηση,
- η αγροβιομηχανία,
- ο τουρισμός,
- οι δραστηριότητες που άπτονται της προστασίας περιβάλλοντος και
- οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Οι επιχειρηματικές δραστηριότητες που είναι επιλέξιμες προς ενίσχυση είναι η δημιουργία νέας παραγωγικής μονάδας (greenfield), η επέκταση υπάρχουσας παραγωγικής μονάδας, η διαφοροποίηση των παραγόμενων προϊόντων, ο εκσυγχρονισμός της παραγωγικής διαδικασίας, αγορά εξοπλισμού (μόνο για τις νέες μονάδες), αδειοδοτήσεις, αγορά της γης και κατασκευή της μονάδας. Τα επενδυτικά σχέδια πρέπει να είναι ύψους τουλάχιστον 20 εκατ. ευρώ προκειμένου να εξετασθούν. Για τα επιχειρηματικά σχέδια στην αγροβιομηχανία το ελάχιστο όριο είναι 7,5 εκατ. ευρώ.

Ειδικότερα για της επιχειρήσεις καινοτομίας, έρευνας και τεχνολογίας στις επιλέξιμες δαπάνες συγκαταλέγονται:

- οι αμοιβές του ερευνητικού προσωπικού,
- κόστη για αγορά εξοπλισμού,
- κόστη που άπτονται της έρευνας, της μεταφοράς τεχνογνωσίας, συμβουλευτικών δραστηριοτήτων και αγοράς ευρεσιτεχνίας, λοιπές λειτουργικές δαπάνες.

Η μορφή των κρατικών ενισχύσεων που χορηγούνται μέσω της INVITALIA είναι

- Άμεσες ενισχύσεις χωρίς την υποχρέωση αποπληρωμής τους (grants) οι οποίες καταβάλλονται σε μέχρι 5 δόσεις, ανάλογα με την πρόοδο της επένδυσης.
- Χαμηλότοκα δάνεια με ευνοϊκούς όρους, με υποχρέωση αποπληρωμής εντός 10ετίας.
- Συνδυασμός των ανωτέρω.

Οι ενισχυόμενες επιχειρήσεις υποχρεούνται να καλύψουν τουλάχιστον το 25% των επιλέξιμων δαπανών.

Το ύψος της ενίσχυσης φθάνει μέχρι:

- το 25% της συνολικής επένδυσης για τις μεγάλες επιχειρήσεις (βλ. κατωτέρω για ορισμό) στις επαρχίες Απουλία, Καλαβρία, Κατάνια, Βασιλικάτα και Σικελία
- το 45% της συνολικής επένδυσης για τις μικρές και micro και 35% για τις μεσαίες επιχειρήσεις, ανεξαρτήτως επαρχίας

- το 10% της συνολικής επένδυσης για τις μεγάλες επιχειρήσεις στις υπόλοιπες επαρχίες της Ιταλίας.

Ορισμός μεσαίας, μικρής και micro επιχείρησης

	Εργαζόμενοι	Κύκλος εργασιών	Ή Ισολογισμός
Μεσαία	<250	< = 50 εκατ. ευρώ	<=43 εκατ. ευρώ
Μικρή	<50	<=10 εκατ. ευρώ	<=10 εκατ. ευρώ
Micro	<10	<=2 εκατ. ευρώ	<=2 εκατ. ευρώ

2. Κίνητρα για νεοφυείς επιχειρήσεις καινοτομίας (start-ups).

Η INVITALIA με το πρόγραμμα Smart and Start Italy, το οποίο έχει κεφάλαιο 200 εκατ. ευρώ, χρηματοδοτεί νεοφυείς επιχειρήσεις καινοτομίας που παρουσιάζουν προγράμματα αξίας από 100.000 ευρώ έως 1,5 εκατ. ευρώ.

Η χρηματοδότηση συνίσταται σε:

- Άτοκα δάνεια έως 70% και σε ορισμένες περιπτώσεις 80% (σε περιπτώσεις που οι εμπλεκόμενοι είναι μόνο γυναίκες ή άτομα κάτω των 35 ετών ή σε αυτούς συμπεριλαμβάνεται ένας τουλάχιστον Ιταλός υπήκοος κάτοχος PhD που εργάζεται στο εξωτερικό αλλά προτίθεται να επιστρέψει στην Ιταλία) της συνολικής επένδυσης.
- Άμεσες ενισχύσεις χωρίς υποχρέωση αποπληρωμής (grants) που ανέρχονται στο 20% του ποσού που έχουν αιτηθεί για δανειοδότηση για τις επαρχίες Απουλία, Καλαβρία, Κατάνια, Βασιλικάτα και Σικελία.

3. Φορολογικά κίνητρα για έρευνα και ανάπτυξη (R&D).

Οι εν λόγω φορολογικές απαλλαγές υπολογίζονται επί των επιλέξιμων δαπανών, οι οποίες περιλαμβάνουν:

- Βασική έρευνα
- Βιομηχανική έρευνα
- Πειραματική ανάπτυξη

Η βάση υπολογισμού της φορολογικής απαλλαγής είναι η διαφορά μεταξύ των συγκεκριμένων δαπανών R&D που πραγματοποιήθηκαν κατά τον συγκεκριμένο φορολογικό έτος και του μέσου όρου αυτών των δαπανών R&D κατά την τελευταία τριετία.

Το ύψος της φορολογικής απαλλαγής είναι:

- 25% για την απόσβεση του εργαστηριακού εξοπλισμού και της τεχνογνωσίας που σχετίζεται με βιομηχανική ή βιοτεχνολογική πνευματική ιδιοκτησία
- 50% για δαπάνες που σχετίζονται με προσωπικό υψηλών και εξειδικευμένων προσόντων και δραστηριότητες R&D που ανατίθενται (outsourcing) σε πανεπιστήμια ή δημόσια ερευνητικά κέντρα ή νεοφυείς επιχειρήσεις καινοτομίας.

Για να υπάρξει φορολογική απαλλαγή απαιτείται δαπάνη R&D τουλάχιστον 30.000 ευρώ ετησίως.

Το σύνολο της φορολογικής απαλλαγής δεν μπορεί να υπερβεί τα 5 εκατ. ευρώ ετησίως. Επίσης δεν έχει σχέση με το φορολογητέο, για λόγους εταιρικής φορολόγησης, εισόδημα.

4. Φορολογικές απαλλαγές καθεστώτος ευρεσιτεχνίας (patent box regime).

Των συγκεκριμένων φορολογικών απαλλαγών μπορούν να επωφεληθούν επιχειρήσεις που πληρούν όλα τα κάτωθι κριτήρια:

- Έχουν επιχειρηματική δραστηριότητα στην Ιταλία και παρουσιάζουν εισόδημα.
- Έχουν δραστηριότητα R&D είτε άμεσα ή μέσω ερευνητικών συμφωνιών με πανεπιστήμια ή ερευνητικά ιδρύματα.
- Έχουν προχωρήσει σε αδειοδότηση για χρήση από τρίτους επιλέξιμων άυλων περιουσιακών τους στοιχείων ή χρησιμοποιούν τέτοια στοιχεία στην παραγωγική τους διαδικασία ή στη παροχή υπηρεσιών, ή προτίθενται να πωλήσουν αυτά τα άυλα περιουσιακά τους στοιχεία.

Ως άυλα περιουσιακά στοιχεία νοούνται οι ευρεσιτεχνίες, αλλά και συγκεκριμένα σήματα κατατεθέντα που ουσιαστικά έχουν την ίδια λειτουργική σημασία με τις ευρεσιτεχνίες, καθώς επίσης και διαδικασίες και τεχνογνωσία που σχετίζονται με βιομηχανικές, εμπορικές και επιστημονικές δραστηριότητες και μπορούν να προστατευθούν νομικά.

Οι επιχειρήσεις που πληρούν τα ανωτέρω κριτήρια απολαμβάνουν μείωση του φορολογητέου εισοδήματος, τόσο για τον εταιρικό φόρο IRES, όσο και για τον τοπικό εταιρικό φόρο IRAP, κατά ποσό που υπολογίζεται με βάση την ακόλουθη εξίσωση:

Δικαιώματα που προκύπτουν από τη χρήση των άυλων στοιχείων	X	Κόστος R&D για την συντήρηση ή ανάπτυξη των άυλων στοιχείων	:	Συνολικό κόστος για την δημιουργία των άυλων στοιχείων	X	Ποσοστό αφαιρούμενου εισοδήματος*
						* 40% για 2016 50% για 2017 και μετά

Σημειώνεται η υπαγωγή στο συγκεκριμένο καθεστώς είναι προαιρετική, αλλά εφ' όσον επιλεγεί, η υπαγωγή διαρκεί για 5 χρόνια με δυνατότητα ανανέωσης.

5. Αρωγή για Οικονομική Ανάπτυξη (ACE).

Πρόκειται για εργαλείο που βοηθά επιχειρήσεις που επιθυμούν την ανακεφαλαιοποίησή τους. Συγκεκριμένα παρέχεται σε αυτές τις επιχειρήσεις μείωση της φορολογητέας τους ύλης κατά

ποσό που αντιστοιχεί στο 4,5% το 2016 και 4,75% το 2017 της ονομαστικής απόδοσης των νέων ιδίων κεφαλαίων τους.

6. Σχέδιο Βιομηχανικής Ανάπτυξης Industry 4.0.

Προκειμένου το οικονομικό μοντέλο της Ιταλίας να μεταβεί στη ψηφιακή εποχή και να μετασχηματισθεί ανάλογα η βιομηχανική της παραγωγή, εκπονήθηκε και ισχύει από εφέτος (2017) το σχέδιο βιομηχανικής πολιτικής Industry 4.0 (I4.0).

Η λογική πίσω από την συγκεκριμένη πολιτική είναι η υιοθέτηση συγκεκριμένων μέτρων και εργαλείων προκειμένου να τονωθεί ο βιομηχανικός μετασχηματισμός, να διευκολυνθεί η χρηματοδότηση της έρευνας και τεχνολογίας και να ενθαρρυνθούν μέσω κινήτρων οι ιδιωτικές επενδύσεις στον χώρο.

Κορμός αυτής της πολιτικής είναι οι προβλέψεις του ήδη υπάρχοντος φορολογικού και επενδυτικού συστήματος που εμπλουτίζονται με στοχευμένα μέτρα που αποσκοπούν στην προώθηση της έρευνας και της εφαρμοσμένης καινοτομίας.

Πιο συγκεκριμένα προβλέπεται:

- Αυξημένη απόσβεση σε περιουσιακά στοιχεία που υποστηρίζουν τον τεχνολογικό και ψηφιακό μετασχηματισμό της παραγωγής. Προβλέπονται 2 κλίμακες: 140% και 250% για επενδύσεις σε περιουσιακά στοιχεία άνω των 500.000 ευρώ. Ισχύει για όλες τις επιχειρήσεις συμπεριλαμβανομένων των προσωπικών εταιρειών που επιλέγουν να υπαχθούν στην ενιαία φορολογική κλίμακα IRI.
- Συμμετοχή μέχρι 80% σε πληρωμή τόκων για δάνεια 20.000 ευρώ μέχρι 2.000.000 ευρώ με επιτόκιο 2,75%-3,57% που προορίζονται για επενδύσεις στην παραγωγή και που παρέχονται από πιστωτικά ιδρύματα εγκεκριμένα από το Υπ. Οικονομικής Ανάπτυξης. Τα δάνεια δύνανται να αντλούνται είτε από πιστωτική γραμμή του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων είτε από συνηθισμένα τραπεζικά αποθεματικά. Ισχύει για όλες τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, όλων των κλάδων.
- Έκπτωση φόρου (tax credit) μέχρι 50% και με ετήσια οροφή τα 20 εκατ. ευρώ για δαπάνες βασικής ή πειραματικής έρευνας και ανάπτυξης, εργαστηριακού εξοπλισμού, συνεργασιών με πανεπιστήμια ή άλλα κέντρα καινοτομίας και πρόσληψη εξειδικευμένου προσωπικού.
- Μείωση εταιρικού φόρου IRES και τοπικού φόρου παραγωγής IRAP μέχρι 50% για έσοδα από χρήση σχετικών άυλων αγαθών (πχ ευρεσιτεχνίες, σήματα κατατεθέντα, πατέντες, βιομηχανικό σχεδιασμό κλπ).
- Όσον αφορά επενδύσεις σε νεοφυείς επιχειρήσεις στον χώρο της καινοτομίας, προβλέπεται φοροαπαλλαγή (tax break) μέχρι 30% σε φόρο εισοδήματος για επενδύσεις μέχρι 1 εκατ. ευρώ ή μείωση του εταιρικού φορολογητέου μέχρι 30%, με όριο τα 1,8 εκατ. ευρώ.
- Δημόσια εγγύηση μέχρι 80% του δανείου. Το ύψος του εγγυημένου δανείου ανέρχεται μέχρι 2,5 εκατ. ευρώ.
- Γενική μείωση εταιρικού φόρου IRES από 27,5% σε 24,0%.
- Για ελεύθερους επαγγελματίες ή προσωπικές εταιρείες δίδεται η δυνατότητα να επιλέξουν τον ενιαίο φορολογικό συντελεστή (IRI) 24% αντί της κλίμακος συντελεστών

του φόρου εισοδήματος (IRPEF) 34%-24% για το τμήμα εκείνο του εισοδήματος που προέρχεται από την συγκεκριμένη επιχειρηματική δραστηριότητα.

- Στις έκτακτες αμοιβές, μέχρι 4.000 ευρώ ετησίως, που δίδονται ως κίνητρο για αυξημένη παραγωγικότητα επιβάλλεται μειωμένος φόρος 10%
- Προβλέπεται η διάχυση των γνώσεων και δεξιοτήτων της ψηφιακής εποχής μέσω των σχολικών προγραμμάτων, αλλά και προγραμμάτων επιμόρφωσης.

Δ.2 Πιστοληπτική ικανότητα χώρας – Κίνδυνοι/ προοπτικές

Σύμφωνα με τις πρόσφατες αξιολογήσεις πιστοληπτικής ικανότητας τον Απρίλιο και Οκτώβριο 2020 των σημαντικότερων διεθνών οίκων, η πιστοληπτική ικανότητα για την Ιταλία της Standard & Poor είναι BBB με σταθερές προοπτικές, της Moody's σε Baa3 με σταθερές προοπτικές και της Fitch σε BBB- με σταθερές προοπτικές.

Η Fitch Ratings αύξησε στις 3 Δεκεμβρίου 2021 την πιστοληπτική ικανότητα της Ιταλίας κατά μια βαθμίδα σε BBB από BBB- με σταθερή προοπτική, την πρώτη αναβάθμιση σε διάστημα τεσσάρων ετών, που εδράζεται στις ισχυρές οικονομικές προοπτικές εν μέσω υψηλών ποσοστών εμβολιασμού Covid-19 και αύξησης επενδύσεων του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα. που υποστηρίζονται από την αξιοποίηση του Ταμείου Ανάκαμψης της Ευρωπαϊκής Ένωσης μετά την πανδημία. Ο Fitch προβλέπει ισχυρή ανάπτυξη της ιταλικής οικονομίας κατά 6,2% το 2021, 4,3% το 2022, εν μέρει λόγω των ισχυρών μεταφερόμενων επιπτώσεων μετά το άνοιγμα της οικονομίας στα μέσα του 2021 και 2,3% το 2023, με θετικό αντίκτυπο στα δημόσια οικονομικά και το χρέος της.

Η αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας της Standard & Poor's για την Ιταλία παραμένει στο BBB με θετικές προοπτικές και αντιστοίχως της Moody's στο Baa3 με σταθερή προοπτική.

Ε. ΚΛΑΔΟΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Η οικονομική συνεργασία Ελλάδας-Ιταλίας κινείται και ενδυναμώνεται με όρους οικονομικού και επιχειρηματικού αυτοματισμού σφυρηλατώντας τη στρατηγική σχέση των δύο χωρών.

Η Ιταλία αποτελεί διαχρονικά μακράν τον πρώτο εξαγωγικό προορισμό της Ελλάδος, με αξία ελληνικών εξαγωγών προς Ιταλία το 2020 ύψους 3,3 δισ. ευρώ και την δεύτερη χώρα-προορισμό των ελληνικών εξαγωγών, τη Γερμανία με 2,4 δισ. ευρώ. Σύμφωνα με τα στοιχεία 8μήνου 2021, ο όγκος εμπορίου ανήλθε σε 5,9 δισ. ευρώ σημειώνοντας αύξηση κατά 4,45% σε σχέση με το 2020, εξέλιξη που προδιαγράφει και αυξητική τροχιά και το 2021 σε ετήσια βάση.

Η “ανάγνωση” της αυξητικής πορείας αμφίπλευρα των εμπορικών ροών (+24.18% για τις ελληνικές και +21.48% για ιταλικές εξαγωγές) κατά την πενταετία 2015-2019 οδηγεί αβίαστα στην παραδοχή ότι υφίστανται ευρείες προοπτικές περαιτέρω μεγέθυνσης διμερούς εμπορίου, με ρεαλιστικό και εφικτό -στόχο την προσέγγιση σύντομα του στόχου των 10 δισ. ευρώ.

Η Ιταλία αποτελεί αγορά που διαθέτει ικανότητα απορρόφησης διάφορων προϊόντων με αποτέλεσμα να καθιστά επιτακτική την ύπαρξη ποιοτικών χαρακτηριστικών στα εισαγόμενα προϊόντα. Προς τούτο είναι αναγκαίο, οι ελληνικές επιχειρήσεις που επιθυμούν τα προϊόντα τους να έχουν σοβαρές πιθανότητες διείσδυσης στην ιταλική αγορά, να συνοδεύονται από επεξεργασμένο στρατηγικό σχέδιο προωθητικών παρεμβάσεων, που θα στοχεύει τόσο στην ανάδειξη των διακριτών ποιοτικών πλεονεκτημάτων τους, όσο και στην προσέγγιση των επιλεγμένων ομάδων υψηλής κατανάλωσης. Η συμμετοχή ελληνικών επιχειρήσεων σε διεθνείς εμπορικές εκθέσεις και επιχειρηματικές αποστολές διευκολύνουν περαιτέρω την δικτύωση των ελληνικών επιχειρήσεων με αντίστοιχες ιταλικές.

Ε.1 Γεωργία, αλιεία, τρόφιμα / Γαστρονομία

Ο αγροδιατροφικός τομέας χώρας μας διακρίνεται, εμβληματικά, για την αναγνωρισιμότητα, αποδοχή, διεισδυτικότητα και τις ευρείες προοπτικές διεύρυνσης του στην ιταλική αγορά. Το 2020 από το σύνολο των ελληνικών εξαγωγών στην Ιταλία (3,3 δισ.. ευρώ) το 1/3 αφορά σε αγροδιατροφικά προϊόντα, αξίας 1 δισ. ευρώ.

Το εύρος της ιταλικής αγοράς (πληθυσμός: 60 εκ. και τουρίστες: 65 εκ.), η διαχρονική εγγύτητα σε οικονομικό, εμπορικό, κοινωνικό, πολιτικό, πολιτισμικό και τουριστικό πεδίο και το κατ’ εξοχήν συγγενές γαστριμαργικό και καταναλωτικό πρότυπο -μεσογειακή διάσταση- διευκολύνουν και γονιμοποιούν τις δυνατότητες πρόσβασης ελληνικών αγροδιατροφικών προϊόντων. Παράλληλα όμως, οι υψηλές ποιοτικές προδιαγραφές, το ισχυρό πρότυπο brand name (made in Italy) και η περιφερειακή διάρθρωση αγοράς υπαγορεύουν, αναντίρρητα, τη συνύπαρξη ποιότητας και ανταγωνιστικών τιμών.

Ειδικότερα, προϊόντα που παρουσιάζουν ενδιαφέρον: ροδάκινα, βερύκοκα, ρόδια, αλόη, ελιές, προϊόντα ελιάς, μέλι, προϊόντα μελιού, μπύρα, κορινθιακή σταφίδα, κρόκος. Θεωρείται σημαντικό να υλοποιηθεί η θεσμική συνεργασία κεντρικών αγορών της χώρας μας με τις αντίστοιχες ιταλικές (OKAA-Italmercati).

Η κατανάλωση ιχθυηρών στην Ιταλία εκτιμάται πάνω από τον μέσο όρο στην ΕΕ σε 25,9 κιλά κατά κεφαλή. Οι επιχειρήσεις του κλάδου συνολικά υπολογίζονται σε 10.000 εκ των οποίων το 1/3 αφορά στην ιχθυοκαλλιέργεια, ενώ ο κλάδος κυριαρχείται από τις εισαγωγές.

Η ελληνική πρωτογενής παραγωγή λόγω ομοιδούς χαρακτήρα, είναι ανταγωνιστική με την ιταλική. Κατά συνέπεια ενδείκνυται εστιασμός, λόγω των απαιτητικών προδιαγραφών ιταλικής

αγοράς, στη διείσδυση γαστρονομικών προϊόντων μας με διακριτή γαστρονομική ποιότητα (niche market, niche products). Σε αυτό το πλαίσιο, προτείνεται η προώθηση προϊόντων γαστρονομίας, όπως αυγοτάραχο, κρασί, αρτοποιήματα, μέλι, μαστίχα, καθώς και προϊόντων ΠΟΠ/ΠΓΕ.

Επισημαίνεται ότι στις 23 Νοεμβρίου 2021, πραγματοποιήθηκε διαδικτυακή ενημερωτική εκδήλωση, που εντάσσεται στην σειρά “Doing Business in” και συνδιοργανώθηκε από Γραφείο ΟΕΥ Ρώμης και Enterprise Greece με αντικείμενο τη δομή της ιταλικής αγοράς τροφίμων και τις απαιτήσεις για ποιοτική μεγέθυνση των ελληνικών εξαγωγών. Η εκδήλωση επικεντρώθηκε στη λειτουργία των τριών καναλιών διανομής (supermarkets, delicatessen και e-commerce). Επιπλέον, παρεσχέθη η δυνατότητα σε εταιρείες με εξαγωγές εμβληματικών ελληνικών προϊόντων (ιχθυηρά και γιαούρτι) να παρουσιάσουν την επιτυχημένη -εκ του αποτελέσματος- στρατηγική τους για διείσδυση και εδραίωση της παρουσίας τους στην ιταλική αγορά. Οι εγγεγραμμένοι συμμετέχοντες υπερέβησαν τους 180.

Συγκρατείται η κοινή διαπίστωση των ομιλητών για τις απαιτήσεις πρόσβασης στην ιταλική αγορά, που συνοπτικά συνίστανται σε: ενδελεχή έρευνα αγοράς, συγκροτημένο σχέδιο ανάπτυξης, επιλογή κατάλληλου συνεργάτη, συνέπεια, ποιότητα, προσαρμοστικότητα στις τάσεις της εγχώριας αγοράς, στρατηγική ως προς τα Private Label και στοχευμένες προωθητικές ενέργειες σε συνεργασία με επιτόπιες εταιρείες προβολής και προώθησης.

Η εκδήλωση έχει αναρτηθεί στην επίσημη ιστοσελίδα του Enterprise Greece και είναι διαθέσιμη στο σύνδεσμο: [Doing business in Italy - COVID-19 Challenges and Opportunities - Enterprise Greece](#)

Παραπέμπουμε επίσης σε έρευνες αγοράς που έχουν εκπονηθεί από τα Γραφεία ΟΕΥ Ρώμης και Μιλάνου για συγκεκριμένους κλάδους και είναι διαθέσιμες στον διαδικτυακό τόπο www.agora.mfa.gr

E.2 Ενέργεια, υψηλή τεχνολογία και καινοτομία

Η εκτόξευση του ιταλικού επενδυμένου κεφαλαίου στη χώρα μας κατά τα τελευταία έτη, σύμφωνα με τα στοιχεία της Banca d' Italia, στον τομέα της ενέργειας και των υποδομών, αναδεικνύουν τα πλεονεκτήματα του στρατηγικού ρόλου της Ελλάδας ως hub στον κρίσιμο γεωπολιτικό χώρο της ΝΑ Ευρώπης και της Μεσογείου.

Στο πλαίσιο της Πράσινης Συμφωνίας της ΕΕ (Green Deal) που θα καθορίσει το αναπτυξιακό πεδίο των κρατών – μελών της τα προσεχή έτη και ειδικότερα με το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, το πλέον εμβληματικό Πρόγραμμα της ΕΕ, δημιουργείται ένα κοινό πλαίσιο για επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις, κατά το διάστημα 2021-2026, που διανοίγει νέες προοπτικές για την επανεκκίνηση και περαιτέρω διεύρυνση της διμερούς οικονομικής συνεργασίας σε τομείς όπως: πράσινη οικονομία, ενεργειακή μετάβαση, βιώσιμη κινητικότητα, ψηφιακό μετασχηματισμό και καινοτομία, ενώ με τη Στρατηγική «Farm to Fork» εκτιμάται ότι θα δημιουργηθεί ένα ευρύ πλέγμα διμερούς συνεργασιών. Επισημαίνεται ότι από το σύνολο των εγκεκριμένων πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης (ύψους 30,5 δισ. ευρώ για την Ελλάδα και 191,5 δισ. ευρώ για την Ιταλία), ποσοστό 38% κατανέμεται για την πράσινη ενεργειακή μετάβαση και 20% για τον ψηφιακό μετασχηματισμό. Προτείνεται να δρομολογηθεί η θεσμική συνεργασία αρμόδιων φορέων των δύο χωρών, με σκοπό την περαιτέρω ενίσχυση της διμερούς επιχειρηματικής συνεργασίας στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, στον τομέα της αγροτεχνολογίας και της καινοτομίας τροφίμων και νέων τεχνολογιών αιχμής.

Ε.3 Λοιποί κλάδοι

Προοπτικές υπάρχουν στο πεδίο της μεταποίησης αγροτικών προϊόντων και στην αγροτεχνολογία, στον ιαματικό τουρισμό, στη διοργάνωση ιατρικών συνεδρίων, σε τουριστικά προγράμματα που συνδυάζονται με προγράμματα ιατρικής θεραπείας και αποκατάστασης, στον φαρμακευτικό τομέα και στον τομέα των καλλυντικών, στα logistics και στις μεταφορές.

ΣΤ. ΧΡΗΣΙΜΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

1. Ελληνικές Αρχές

Πρεσβεία Ρώμης	Τηλ.: +39 06 8537551 Φαξ +39 06 8415927	http://www.mfa.gr/rome gremb.rom@mfa.gr
Προξενικό Γραφείο Ρώμης	Τηλ.: +39 06 85375580 Φαξ +39 06 80692298	grcon.rom@mfa.gr
Γραφείο ΟΕΥ Ρώμης	Τηλ. : +39 06 85375550 Φαξ +39 06 8415927	http://agora.mfa.gr/ta-grafeia-oikonomikon-emporikon-upotheseon/grafeia-ana-xora/office/843 ecocom-rome@mfa.gr
Γραφείο Τύπου	Τηλ.: +39 06 8546224 Φαξ +39 06 85375569	press.rom@mfa.gr
Γραφείο Ακολούθου Αμύνης	Τηλ.: +39 06 8553100 Φαξ +39 06 85354014	defatt_it@hndgs.mil.gr
Πρεσβεία στο Βατικανό (Αγία Έδρα)	Τηλ.: +39 06 8080340 +39 06 8070786 Φαξ +39 06 8079862	gremb.vat@mfa.gr
Γραφείο ΟΕΥ Μιλάνου	Τηλ. : +39 02 72095543 Φαξ +39 02 720105386	http://agora.mfa.gr/ta-grafeia-oikonomikon-emporikon-upotheseon/grafeia-ana-xora/office/842 ecocom-milano@mfa.gr
Αρχές της Ελλάδας στην Ιταλία μπορούν να αρυσθούν από τον ακόλουθο σύνδεσμο: http://www.mfa.gr/dimereis-sheseis-tis-ellados/italia/italia-stoixeiax.html		

1. Ιταλικές Αρχές – Υπουργεία

Presidenza del Consiglio dei Ministri (Προεδρία Υπουργικού Συμβουλίου)	Τηλ: +39 06 67791	http://www.governo.it/
--	-------------------	---

Affari Esteri e Cooperazione Internazionale (Υπουργείο Εξωτερικών & Διεθνούς Συνεργασίας)	Τηλ: +39 06 36911	http://www.esteri.it ministero.affariesteri@cert.esteri.it
Economia e delle Finanze (Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών)	Τηλ: +39 06 47611	http://www.mef.gov.it http://www.tesoro.it urp.economiaefinanze@pec.mef.gov.it
Agenzia delle Entrate (Υπηρεσία Εσόδων)	Τηλ: +39 06-96668933	http://www.agenziaentrate.gov.it/wps/portal/entrate/home http://www.agenziaentrate.gov.it/wps/portal/entrate/contatta
Agenzia delle Dogane (Τελωνεία)	Τηλ: +39 0650246060 +39 06 0650246058 +39 06 0650246059	https://www.agenziadoganemonopoli.gov.it/portale/ monica.nardi@agenziadogane.it
Sviluppo Economico (Υπουργείο Οικονομικής Ανάπτυξης)	Τηλ: +39 06 47054221 +39 06 420434000 Φαξ +39 06 47052479	http://www.sviluppoeconomico.gov.it cons.dip@mise.gov.it
Politiche Agricole Alimentari e Forestali (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων)	Τηλ: +39 06 46651	http://www.politicheagricole.gov.it gabinettoconsigliere.diplomatico@politicheagricole.it
Transizione ecologica (Υπουργείο Οικολογικής μετάβασης)	Τηλ: +39 06 57221	http://www.minambiente.it
Infrastrutture e mobilità sostenibili (Υπουργείο Υποδομών και Βιώσιμης Κινητικότητας)	Τηλ: +39 06 44121	http://www.mit.gov.it aff.internazionali@mit.gov.it
innovazione tecnologica e la transizione digitale (Τεχνολογικής καινοτομίας και ψηφιακής μετάβασης)		https://innovazione.gov.it/ministro/
Salute (Υγείας)	Τηλ: +39 06 59941	http://www.salute.gov.it/

Ιταλικά Υπουργεία μπορούν να αρυσθούν από τον ακόλουθο σύνδεσμο:

<http://www.governo.it/i-ministeri-0>

2. Τοπικοί Φορείς		
Regione Lazio (Περιφέρεια Λατίου)	Τηλ: +3906 69380623	http://www.regione.lazio.it/urp@regione.lazio.it
Prefettura di Roma (Νομαρχία Ρώμης)	Τηλ: +39 06 67294353 +39 06 67294571	http://www.prefettura.it/roma/multidip/index.htm
Comune di Roma (Δήμος Ρώμης)	Τηλ: +39 06 0606 Φαξ +39 06 67103590	http://www.comune.roma.it https://www.comune.roma.it/web/it/rubrica-pec.page
Comune di Ancona (Δήμος Αγκώνας)	Τηλ: +39 071 222 1	http://www.comune.ancona.it/info@comune.ancona.it
Comune di Bari (Δήμος Μπάρι)	Τηλ: +39 080 5771111	http://www.comune.bari.it/urp@comune.bari.it
Comune di Bologna (Δήμος Μπολόνια)	Τηλ: +39 051 203111	http://www.comune.bologna.it URP@comune.bologna.it
Comune di Cagliari (Δήμος Κάλιαρι)	Τηλ: +39 070 6771	https://www.comune.cagliari.it/portale/it/contatti.page protocollogenerale@comune.cagliari.legalmail.it
Comune di Ferrara (Δήμος Φερράρα)	Τηλ: +39 0532 419111	http://www.comune.fe.it/urp@comune.fe.it
Comune di Foggia (Δήμος Φότζια)	Τηλ: +39 0881 792111	http://www.comune.foggia.it
Comune di Messina (Δήμος Μεσσίνας)	Τηλ: +39 090 7721 Φαξ +39 090 716251	http://www.comunemessina.gov.it/ protocollo@pec.comune.messina.it

Comune di Napoli (Δήμος Νεάπολης)	Τηλ: +39 081 7951111 Φαξ +39 081 7955002	http://www.comune.napoli.it urp@comune.napoli.it
Comune di Padova (Δήμος Πάδοβας)	Τηλ: +39 049 8205111 Φαξ +39 049 8205399	http://www.padovanet.it protocollo.generale@pec.comune.padova.it
Comune di Palermo (Δήμος Παλέρμου)	Τηλ: +39 091 7401111 Φαξ +39 091 7402275	http://www.comune.palermo.it urp@comune.palermo.it
Comune di Perugia (Δήμος Περούτζιας)		http://www.comune.perugia.it/ urp@comune.perugia.it
Comune di Reggio Calabria (Δήμος Ρηγίου Καλαβρίας)	Τηλ: +39 0965 362111	http://www.comune.reggio-calabria.it staffrete@comune.reggio-calabria.it
Comune di Rimini (Δήμος Ρίμινι)	Τηλ: +39 0541 704111	http://www.comune.rimini.it/ protocollo.generale@pec.comune.rimini.it
Comune di Taranto (Δήμος Τάραντα)	Τηλ: +39 099 4581819 +39 099 4581111	http://www.comune.taranto.it comunicazione.urp@comune.taranto.it
Comune di Trento (Δήμος Τρέντο)	Τηλ: +39 0461 884111	http://www.comune.trento.it/ comurp@comune.trento.it
Comune di Trieste (Δήμος Τεργέστης)	Τηλ: +39 040-6751	http://www.retecivica.trieste.it urp@comune.trieste.it
Comune di Venezia (Δήμος Βενετίας)	Τηλ: +39 041 2748111 Φαξ +39 041 5200782	http://www.comune.venezia.it segretario.generale@pec.comune.venezia.it
Comune di Verona (Δήμος Βερόνας)	Τηλ: +39 045 807711	http://portale.comune.verona.it/ giunta@comune.verona.it

Λοιποί Δήμοι στην Ιταλία και σχετικές πληροφορίες μπορούν να αναζητηθούν στον κατωτέρω σύνδεσμο:
http://www.comuniverso.it/index.cfm?Comuni_per_regione&menu=150

3. Κρατικοί Φορείς		
INVITALIA Agenzia nazionale per l'attrazione degli investimenti e lo sviluppo d'impresa (Οργανισμός Προσέλκυσης Επενδύσεων και Ανάπτυξης των Επιχειρήσεων)	Τηλ: +39 06 421601	http://www.invitalia.it info@invitalia.it
ICE Agenzia per la promozione all'estero e l'internazionalizzazione delle imprese italiane (Οργανισμός Προώθησης Εξαγωγών και εξωστρέφειας των Ιταλικών επιχειρήσεων)	Τηλ: +39 06 59921	http://www.ice.gov.it servizi.imprese@ice.it
AGEA Agenzia per le Erogazioni in Agricoltura (Οργανισμός Πληρωμών και Ελέγχου των Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων)	Τηλ: +39 06.494991 Φαξ +39 06 4949907	http://www.agea.gov.it direzione@agea.gov.it
L'Autorità Per L'energia Elettrica E Il Gas (Αρχή για την Ηλεκτρική Ενέργεια και το Φυσικό Αέριο)	Τηλ: +39 02 655651 Φαξ +39 02 65565266	https://www.arera.it/it/index.htm info@arera.it
ISMEA Istituto di servizi per il mercato Agricolo Alimentare (Κέντρο Υπηρεσιών για την Αγορά Γεωργικών Προϊόντων και Τροφίμων)	Τηλ: +39 06 855681 +39 06 85568400	http://www.ismea.it urp@ismae.it

ENEA Ente per le Nuove Tecnologie, l' Energia e l' Ambiente (Οργανισμός για τις Νέες Τεχνολογίες για την Ενέργεια και το Περιβάλλον)	Τηλ.: +39 06-36272713 +39 06-36272684 Φαξ +39 06-36272781	http://www.enea.it rel@enea.it
ISA Istituto Sviluppo Agroalimentari Sp.A (Ινστιτούτο Ανάπτυξης Γεωργικών προϊόντων και Τροφίμων)	Τηλ: +39 0761 2771 Φαξ. +39 0761 354050	http://www.isa.it info@isa.it
SIMEST Società Italiana per l' Imprese Miste all' Estero (Οργανισμός με αρμοδιότητα την παροχή βοήθειας για δημιουργία μικτών επιχειρήσεων στο εξωτερικό και πραγματοποίησης επενδύσεων)	Τηλ: +39 06 686351 Φαξ +39 06 68635220	http://www.simest.it info@sacesimest.it
SACE Istituto per i Servizi Assicurativi del Commercio Estero (Οργανισμός Ασφάλισης Εξαγωγικών Πιστώσεων)	Τηλ: +39 06 67361 Φαξ +39 06 6736225	http://www.sace.it info@sace.it
IREPA Istituto di Ricerche Economiche per la Pesca e l'Acquacoltura (Ινστιτούτο Οικονομικών Ερευνών για την Αλιεία και τις Υδατοκαλλιέργειες)	Τηλ: +39 089 338978 Φαξ +39 089 330835	http://www.irepa.org webmaster@irepa.org
UNION Ente Nazionale Italiano di unificazione (Ιταλικός Οργανισμός Τυποποίησης)	Τηλ: +39 02 700241 Φαξ +39 027002437 5	http://www.uni.com uni@uni.com
SINAB Sistema d'informazione nazionale sull'Agricoltura Biologica (Εθνικό Σύστημα Πληροφόρησης για τη Βιολογική Γεωργία)	Τηλ: +39 06 46656182 Φαξ +39 06 46655138	http://www.sinab.it/ sportelloinfo@sinab.it

ENIT Agenzia Nazionale del Turismo (Ιταλικός Οργανισμός Τουρισμού)	Τηλ: +39 06 49711 Φαξ +39 06-4463379 +39 06 4469907	http://www.enit.it/presidenza@enit.it
ONT Osservatorio Nazionale del Turismo (Παρατηρητήριο Τουρισμού)	Τηλ: +39 06 67792149 +39 06 2177	http://www.ontit.it/redazione.ontit@enit.it
AG COM Autorità per le Garanzie nelle Comunicazioni (Ρυθμιστική Αρχή Τηλεπικοινωνιών)	Τηλ: +39 081 750750 Φαξ +39 081 750761 6	http://www.agcom.it/info@agcom.it
FSI Fondo Strategico Italiano Spa (Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων)	Τηλ: +39 02 8904061 Φαξ +39 02 89040678	https://www.cdp.it/media/studi/quader-ni-cdp/crescere-per-competere-fondo-strategico-italiano.kl igianluca.basciu@cdp.it
ACCREDIA Ente Italiano di Accreditamento (Εθνικό Σύστημα Διαπίστευσης)	Τηλ: +39 06 844099.1 Φαξ +39 06 8841199	http://www.accredia.it/info@accredia.it
GSE Gestore Servizi Energetici (Διαχειριστής Υπηρεσιών Ενέργειας)	Τηλ: +39 06 92928544-45 Φαξ +39 06 92912503	http://www.gse.it/gsespa@pec.gse.it
ISTAT Istituto nazionale di statistica (Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικών)	Τηλ: +06 39 06 46731	http://www.istat.it/comunica@istat.it

4. Εμπορικά & Βιομηχανικά Επιμελητήρια

UNION CAMERE (Κεντρική Ένωση Επιμελητηρίων)	Τηλ: +39 06 47041 +39 06 4704256 Φαξ +39 06 4704240	http://www.unioncamere.it
---	---	---

ASSOCAMERESTERO- Associazione Camere di Commercio Italiane all'Estero) (Ενωση Εμπορικών Επιμελητηρίων Εξωτερικού)	Τηλ: +39 06 44231314	http://www.assocamerestero.it/ info@assocamerestero.it
Camera di Commercio di Roma - Ufficio internazionalizzazione (Επιμελητήριο Ρώμης)	Τηλ: +39 06 520821 +39 06 52082546 Φαξ + 39 06 522082547	http://www.rm.camcom.it attivita.promozionali@rm.camcom.it
Camera di Commercio di Venezia - Ufficio Promozione e Internazionalizzazione (Επιμελητήριο Βενετίας)	Τηλ: +39 041 2576602 Φαξ +39 041 2576632	http://www.ve.camcom.it promozione.estero@ve.camcom.it
Camera di Commercio di Verona (Επιμελητήριο Βερόνας)	Τηλ: +39-0458085762 +39 045 8085863 +39 045 8085852 +39045 8085860 Φαξ +39 045 8085861	http://www.vr.camcom.it promo@vr.camcom.it
Camera di Commercio di Bologna - Ufficio Promozione Estera (Επιμελητήριο Μπολώνιας)	Τηλ: +39 051.6093.202 +39 051 6093287 +39 051 6093290 Φαξ +39 -051-6093211	http://www.bo.camcom.it commercio.estero@bo.camcom.it
Camera di Commercio di Napoli (Επιμελητήριο Νεάπολης)	Τηλ: +39 081 7607111 +39 081 7607327 Φαξ +39 081 5526940	http://www.na.camcom.it http://www.com-tur.com segreteria@com-tur.it
Camera di Commercio di Pescara - Ufficio internazionalizzazione (Επιμελητήριο Πεσκάρας)	Τηλ: +39 085 4536228 +39 085 4536434 Φαξ +39 085 690870	www.pe.camcom.it paolo.dilullo@pe.camcom.it
Camera di Commercio di Trento - azienda speciale trentino sprint (Επιμελητήριο Τρέντο)	Τηλ: +39 0461 887282 +39 0461 887288 Φαξ +39 0461 983069	http://www.tn.camcom.it sprint@trentinosprint.it
Camera di Commercio di Trieste -Azienda Speciale ARIES (Επιμελητήριο Τεργέστης)	Τηλ: +39 040 6701404 Φαξ +39 040 6701321	http://www.ts.camcom.it info@ariestrieste paolo.marchese@ariestrieste.it
Camera di Commercio di Perugia - azienda speciale Promocamera (Επιμελητήριο Περούτζιας)	Τηλ: +39 0854536 Φαξ +39 085690870	http://www.pg.camcom.it promocamera@pg.camcom.it

Camera di Commercio di Ancona - Azienda Speciale della Camera di Commercio di Ancona Marchet (Επιμελητήριο Ανγκώνας)	Τηλ: +39 071 2072913 Φαξ +39 071 5898265	http://www.an.camcom.it http://www.marchet.it marchet@an.camcom.it stefano.fiorini@ancamcom.it
Camera di Commercio di Salerno - Azienda speciale della Camera di commercio di Salerno (Επιμελητήριο Σαλέρνο)	Τηλ: +39 089 2786111 Φαξ +39 089 2786111	http://www.sa.camcom.it http://www.intertrade.sa.it/ info@intertrade.sa.it
Camera di Commercio di Bari - AICAI, Azienda speciale della Camera di commercio di Bari (Επιμελητήριο Μπάρι)	Τηλ: +39 080 217.45.92 +39 080 2174591 Φαξ +39-080 5537062	http://www.ba.camcom.it http://www.aicai.it aicai@ba.camcom.it
Camera di Commercio di Brindisi - Azienda speciale della Camera di commercio di Brindisi (Επιμελητήριο Μπρίντιζι)	Τηλ: +39 0831562994 Φαξ +39 0831597059	http://www.br.camcom.it-segreteria@promobrindisi.com
Camera di Commercio di Lecce - Sportello per l'internazionalizzazione (Επιμελητήριο Λέτσε)	Τηλ: +39 0832 684218	http://www.le.camcom.it internazionalizzazione@le.camcom.it
Camera di Commercio di Taranto - Sportello per l'internazionalizzazione (Επιμελητήριο Τάραντα)	Τηλ: +39 099 7783036 +39 099 7783074 Φαξ +39 099 7783046	http://www.camcomtaranto.gov.it francesca.sanesi@ta.camcom.it marcella.forte@ta.camcom.it
Camera di Commercio di Potenza - Sportello per l'internazionalizzazione (Επιμελητήριο Ποτέντζας)	Τηλ: +39 0971 411357 +39 0971 412 2 75 Φαξ +39 0971 410313	http://www.pz.camcom.it http://www.forimpz.it forimpz@legalmail.it
Camera di Commercio di Reggio Calabria - Sportello per l'internazionalizzazione (Επιμελητήριο Ρηγίου Καλαβρίας)	Τηλ: +39 0965 384233 +39 0965 384267 Φαξ +39 0965 384200	http://www.rc.camcom.it giulia.megna@rc.camcom.it anna.crea@rc.camcom.it
Camera di Commercio di Cagliari - Ufficio Promozione (Επιμελητήριο Κάλιαρι)	Τηλ: +39 070 60512387 +39 070 605121 Φαξ +39 070 60512247	http://www.ca.camcom.it giampiero.uccheddu@ca.camcom.it promozione@ca.camcom.it

Camera di Commercio di Catania (Επιμελητήριο Κατάνιας)	Τηλ: +39 095 57361376 +39 0957361370-1 +39 0957361378 Φαξ +39 095 7361378	http://www.ct.camcom.it patrizia.mauro@ct.camcom.it gabriella.perciabosco@ct.camcom.it giuseppina.adonia@ct.camcom.it
Camera di Commercio di Palermo - Ufficio internazionalizzazione (Επιμελητήριο Παλέρμου)	Τηλ: +39 091 6050401 +39 091 6050219 Φαξ +39 091 582338	http://www.pa.camcom.it http://www.sprintsicilia.eu info@sprintsicilia.it rosalia.amato@pa.camcom.it concetta.amato@pa.camcom.it
Camera di Commercio di Messina - Ufficio internazionalizzazione (Επιμελητήριο Μεσσίνα)	Τηλ: +39 090 7772233 Φαξ +39 090 774414	www.me.camcom.it verdiglione@sprintsicilia.it
Camera di Commercio di Sassari (Επιμελητήριο Σάσσαρι)	Τηλ: +39 079 079 2638800 +39 079 2638815 Φαξ +39 079 2638810	http://www.ss.camcom.it http://www.promocamera.it luigi.chessa@ss.camcom.it
Camera di Commercio di Udine - Azienda Speciale Imprese e Territorio - I.TER (Επιμελητήριο Ούντινε)	Τηλ: +39 0432 273230 +39 0432 273111 Φαξ +39 0432 509469	http://www.ud.camcom.it progetti.info@ud.camcom.it manuela.carraro@ud.camcom.it
Camera di Commercio di Vicenza - Azienda Speciale della Camera di Commercio di Vicenza (Επιμελητήριο Βιτσέντζα)	Τηλ: +39 0444 994910 +39 0444 994750 Φαξ +39 0444 994769	http://www.vi.camcom.it/ http://www.vicenzaqualita.org/ antonio.bellin@vi.camcom.it info@vicenzaqualita.org

5. Τράπεζες (μεγαλύτερες)

BANCA D'ITALIA Τράπεζα Ιταλίας	Τηλ: +39 06 47921	http://www.bancaditalia.it email@bancaditalia.it
ABI Associazione Bancaria Italiana (Ένωση Ιταλικών Τραπεζών)	Τηλ: +39 06 67671 Φαξ +39 06 6767457	http://www.abi.it abi@abi.it
UniCredit Banca S.p.A.	Τηλ: +39 02 88 621	http://www.unicredit.it
Banca Nazionale del Lavoro Spa (BNL)	Τηλ: +39 06 47021	http://www.bnl.it redazionebnl@bnlmail.com

Intesa san Paolo Spa Intesa Bci	Τηλ: +39 011 555 1	http://www.intesasanpaolo.com info@intesasanpaolo.com
UNIPOL Banca S.P.A. UGF Banca	Τηλ: +39051 5076111 Φαξ +39 051 5076666	https://www.unipolbanca.it/ info@unipolbanca.it
Banco di Sardegna S.p.A. Gruppo B.P.E.R	Τηλ: +39 079 226000	http://www.bancosardegna.it relazioniesterne@bancosardegna.it
Banca Monte dei Paschi di Siena S.p.A.	Τηλ: +39 0577 294111	http://www.mps.it info@banca.mps.it
Banco popolare Gruppo Mediobanca	Τηλ: +39 045.867.5111 Φαξ +39 02 88291 Φαξ +39 02 8829367	www.bancopopolare.it/ http://www.mediobanca.it investor.relations@mediobanca.com
Banca Popolare di Milano	Τηλ: +39 02 77001	http://www.bpm.it
Deutsche Bank	Τηλ: +39 02 4024.1	http://www.db.com

6. Διοργανωτές Εκθέσεων

FIERA DI ROMA SRL Φορέας Διοργάνωσης Εκθέσεων στη Ρώμη	Τηλ: . +39 0665074501 Φαξ +39 0665074475	http://www.fieraroma.it/ presidenza@fieraroma.it
FIERA DI BOLOGNA Φορέας Διοργάνωσης Εκθέσεων στη Μπολόνια	Τηλ: +39 051 282111 Φαξ +39 051 62374004	http://www.bolognafiere.it segreteria.generale@bolognafiere.it
MOSTRA D OLTREMARE Φορέας Διοργάνωσης Εκθέσεων στη Νεάπολη	Τηλ: +39 081 7258000 Φαξ +39 081 7258009	http://www.mostradoltremare.it info@mostradoltremare.it
ENTE AUTONOMO FIERA DEL LEVANTE Φορέας Διοργάνωσης Εκθέσεων στο Μπάρι	Τηλ: +39 080 5366396 +39 080 5366398 Φαξ +39 080 5366492 +39 080 5366482	http://www.fieradellelevante.it estero@fieralevante.it
FIERA DI VICENZA SPA Διοργανωτές Εκθέσεων στην Βιτζέντσα	Τηλ: +39 -0444 969111 Φαξ +39 0444 969000	http://www.vicenzafiera.it info@vicenzafiera.it
FIERA DI VERONA Ente Autonomo per le Fiere di Verona Διοργανωτές Εκθέσεων Βερόνας	Τηλ: +39 045 8298111 Φαξ +39 045 8298288	http://www.veronafiere.it info@veronafiere.it
RIMINI FIERE SPA Διοργανωτές Εκθέσεων στο Ρίμινι	Τηλ: +39 0541 744111 Φαξ +39 0541 744200	http://www.riminifiera.it segr.commerciale@riminifiera.it

7. Επιχειρηματικοί Φορείς

A.I.D.EP.I.I ASSOCIAZIONE DELLE INDUSTRIE DEL DOLCE E DELLA PASTA ITALIANE (Ένωση Ιταλικών Βιομηχανιών Γλυκισμάτων και Ζυμαρικών)	Τηλ.: +39 06 8091071 Φαξ +39 06 8073186	http://www.aidepi.it aidepi@aidepi.it
AIIPA - ASSOCIAZIONE ITALIANA INDUSTRIE PRODOTTI (Σύνδεσμος Βιομηχανιών Ειδών Διατροφής)	Τηλ: +39 02 654184 Φαξ +39 02 654822	http://www.aiipa.it aiipa@aiipa.it
AIP Associazione Italiana Pellicceria (Ιταλική Ένωση Γούνας)	Τηλ. +39 02.798115 Φαξ +39 02 76021349	http://www.aip.it nazionale@aip.it
ANCE - ASSOCIAZIONE NAZIONALE COSTRUTTORI EDILI (Ένωση Κατασκευαστών Οικοδομικών Έργων)	Τηλ: +39 06 845671 Φαξ +39 06 84567550	http://www.ance.it info@ance.it
ASSITOL Associazione Italiana dell'Industria Olearia (Ένωση Βιομηχανιών Ελαίων)	Τηλ.: +39 06 69940058 Φαξ: +39 06 69940118	http://www.assitol.it/ assitol@assitol.it
ASSOBIBE - ASSOCIAZIONE ITALIANA DEGLI INDUSTRIALI DELLE BEVANDE ANALCOOLICHE (Σύνδεσμος Βιομηχανιών Μη Αλκοολούχων Ποτών)	Τηλ: +39 06 5918891 Φαξ +39 06 5924751	http://www.assobibe.it assobibe@assobibe.it
ASSOCOMUNICAZIONE ASSOCIAZIONE NAZIONALE DELLE IMPRESE DI COMUNICAZIONE (Σύνδεσμος Επιχειρήσεων Επικοινωνιών - ΣΕΠΕ)	Τηλ: +39 02 58307450 +39 0658307426 Φαξ +39 02 58307147	http://www.assocomunicazione.it informazioni@assap.it

ASSOLATTE ASSOCIAZIONE ITALIANA LATTIERO CASEARIA (Σύνδεσμος Βιομηχανιών Γαλακτοκομικών Προϊόντων)	Τηλ: +39 02 72021817 Φαξ +39 02 72021838	http://www.assolatte.it assolatte@assolatte.it
ASSOLTERM ASSOCIAZIONE ITALIANA SOLARE TERMICO (Ένωση Βιομηχανιών Ηλιακής Ενέργειας)	Τηλ : +39 06 44340537 Φαξ +39 06 4440872	http://www.assolterm.it segretariogenerale@assolterm.it
ASSOSOLARE Associazione Nazionale dell'Industria Solare Fotovoltaica (Εθνική Ένωση Βιομηχανιών Ηλιακής Ενέργειας και Φωτοβολταϊκών)	Τηλ.: +39 06 84241995 Φαξ: +39 06 84080457	www.assosolare.org info@assosolare.org
ASTOI Associazione Tour Operator Italiani (Ένωση Ιταλικών Τουριστικών Επιχειρήσεων)	Τηλ. +39 06 5924206 Φαξ: +39 06 5915076	http://www.astoi.com/ http://www.astoi.com/contatti.html
COLDIRETTI (Συννομοσπονδία Παραγωγών Αγροτικών Προϊόντων)	Τηλ. +39 06 46821 - +39 06 4682487 Φαξ +39 06 4871199	relazioniesterne@coldiretti.it http://www.coldiretti.it/Pagine/default.aspx
C.N.O. Consorzio Nazionale degli Olivicoltori (Συνεταιριστική Ένωση Ελαιοπαραγωγών)	Τηλ: +39 06 83797234 Φαξ +39 06 4462825	http://www.cno.it info@cno.it
CONFAGRICOLTURA (Γενική Ομοσπονδία Γεωργικών Επιχειρήσεων)	Τηλ: +39 06 68521 Φαξ +39 06 6861726	http://www.confagricoltura.it info@confagricoltura.it
CONFCOMMERCIO (Ομοσπονδία Ιταλών Εμπόρων)	Τηλ: +39 06 58661 Φαξ +39 06 5809425	http://www.confcommercio.it confcommercio@confcommercio.it
CONFCOOPERATIVE Federagroalimentare (Σύνδεσμος Αγροτικών Προϊόντων)	Τηλ: +39 06 86398567 Φαξ +39 06 86380677	http://www.confcooperative.it roma@confcooperative.it

CONFESERCENTI NAZIONALE (Ομοσπονδία Επιχειρήσεων)	Τηλ: +39 06 47251 Φαξ +39 06 4746886	http://www.confesercenti.it/ confes@confesercenti.it
CONFINDUSTRIA (Ομοσπονδία Ιταλικών Βιομηχανιών)	Τηλ: +39 06 59031 Φαξ +39 06 5919615	http://www.confindustria.it confindustria@confindustria.it
CONFINDUSTRIA FEDERORAFI (Εθνική Συνοσπονδία Αργυροχρυσόχων)	Τηλ: +39 0258316111 Φαξ : +39 0258431625	http://www.federorafi.it/web@federorafi.it
FederBio Federazione Italiana Agricoltura Biologica e Biodinamica (Ομοσπονδία Βιολογικής και Βιοδυναμικής Γεωργίας)	Τηλ. +39 051-4210272 Φαξ +39 051-4228880	http://www.federbio.it/info@federbio.it/
F.I.F.O. Federazione Italiana Fornitori Ospedalieri (Ιταλική Ομοσπονδία Προμηθευτών Νοσοκομειακού Εξοπλισμού)	Τηλ. +39 051-4156060 Φαξ +39 051-4156061	http://www.fifo-italia.it/segreteria@fifo-italia.it
F.N.A.A.R.C. Federazione Nazionale Associazioni Agenti e Rappresentanti di Commercio (Εθνική Συνομοσπονδία Πρακτόρων και Εμπορικών Αντιπροσώπων)	Τηλ.: +39 06 41217144 +39 02 7645191 Φαξ + 39 02 76008493	http://www.fnaarc.it http://www.networkagenti.it/fnaarc@agenti.it - info@networkagenti.it
FARMINDUSTRIA ASSOCIAZIONE DEGLI INDUSTRIALI DEL FARMACO (Σύνδεσμος Φαρμακοβιομηχανιών)	Τηλ: +39 06 675801 Φαξ +39 06 6786494	http://www.farmindustria.it
FEDERALBERGH (Ομοσπονδία Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων)	Τηλ. +39 0642034610 Φαξ +39 0642034690	http://www.federalberghi.it/info@federalberghi.it

FEDERALIMENTARE Federazione Italiana dell'Industria Alimentare (Σύνδεσμος Βιομηχανιών Τροφίμων)	Τηλ: +39 06 5903380 +39 06 5903534 Φαξ +39 06 5903342	http://www.federalimentare.it segreteria@federalimentare.it
FEDERAZIONE ITALIANA DISTRIBUTORI BEVANDE (Ομοσπονδία Επιχειρήσεων διανομής ποτών και αναψυκτικών)	Τηλ. + 39 06 657487320 Φαξ +39 06 657487301	http://www.italgrob.it dinodimartino@italgrob.it luisaprimiceri@italgrob.it
FEDERCHIMICA FEDERAZIONE NAZIONALE DELL'INDUSTRIA CHIMICA (Ομοσπονδία Χημικών Βιομηχανιών)	Τηλ: +39 02 345651 Φαξ +39 02 34565310	http://www.federchimica.it federchimica@federchimica.it
FEDEROLIO Federazione Nazionale del Commercio Oleario (Εθνική Συνομοσπονδία Επιχειρήσεων Εμπορίας Ελαίων)	Τηλ.: +39 06 5754201 Φαξ +39 06 5781813	http://www.federolio.it info@federolio.it
FEDEROP.IT Federazione delle Organizzazioni di Produttori della Pesca e dell'Acquacoltura Italiane (Ομοσπονδία Οργανώσεων Ιταλών Παραγωγών Αλιείας και Ιχθυοκαλλιέργειας)	Τηλ. +39 06 8520831 Φαξ +39 06 85352992	http://federop.it/ mario.bello@federop.it
FEDERPESCA Federazione nazionale delle imprese di pesca (Ομοσπονδία αλιευτικών επιχειρήσεων)	Τηλ: +39 06 67481402 Φαξ +39 06 69783728	http://www.federazionedelmare.it segretariato@federazionedelmare.it

FEDERVINI Federazione Italiana Industriali Produttori Esportatori e Importatori di Vini (Ομοσπονδία Βιομηχανιών, Παραγωγών, Εξαγωγέων και Εισαγωγέων Κρασιών, Λικέρ Όξους και Συναφών)	Τηλ: +39 06 4941630 +39 06 4469421 Φαξ +39 06 4941566	http://www.federvini.it federvini@federvini.it
FIAVET - Federazione Italiana Associazioni Imprese di Viaggi e Turismo (Ομοσπονδία τουριστικών και ταξιδιωτικών γραφείων)	Τηλ. +39 06 588.31.01 Φαξ +39 06/58.97.003	http://www.fiavet.it/ fiavet.nazionale@fiavet.it
GIFI Gruppo Imprese Fotovoltaiche Italiane (Ένωση Ιταλικών Φωτοβολταϊκών Εταιρειών)	Τηλ.: +39 02 3264228 Φαξ: +39 02 3264217	http://www.gifi-fv.it gifi@anie.it
UNAPROL - CONSORZIO OLIVICOLO ITALIANO (Ένωση Παραγωγών Ελαιολάδου)	Τηλ: +39 06 7846901 Φαξ +39 06 78344373	http://www.unaprol.it unaprol@unaprol.it
COSMETICA ITALIA Associazione Nazionale Imprese Cosmetiche (Ιταλική Ένωση Επιχειρήσεων Καλλυντικών)	Τηλ. +39 02 2817731 Φαξ +39 02 28177390	cosmeticaitalia@cosmeticaitalia.it http://www.cosmeticaitalia.it/
VINARIUS Associazione delle Enotecche Italiane (Ένωση με κάβες)		http://www.vinarius.it/ info@vinarius.it

8. Διεθνείς Οργανισμοί - Περιφερειακές Συνεργασίες- Διπλωματικές Αποστολές

FAO (Παγκόσμιος Οργανισμός Τροφίμων)	Τηλ: +39 0657051	http://www.fao.org FAO-HQ@fao.org
--	------------------	---

IFAD (Διεθνές Ταμείο Γεωργικής Ανάπτυξης)	Τηλ: +39 06 54591 Φαξ +39 06 5043463	http://www.ifad.org ifad@ifad.org
WFP	Τηλ: +39 06 65131 Φαξ: +39 06 6590632	http://www.wfp.org
UNDP (Πρόγραμμα Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών)	Τηλ: +39 06 57056597	http://www.undp.org tipsioc@tips.org
Commissione Europea (Αντιπροσωπεία Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ρώμη)	Τηλ: +39-06-6999991 Φαξ +39-06-6793652	http://ec.europa.eu/italia/index_it.htm lucio.battistotti@ec.europa.eu
European Investment Bank (Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων)	Τηλ: +39 06 47191	http://www.eib.org info@bei.org
Adriatic and Ionian Initiative (AII) (Πρωτοβουλία Αδριατικής- Ιονίου)	Τηλ: +39 071 2073715 Φαξ +39 071 2076976	http://www.aii-ps.org aai-ps@aai-ps.org
AIC - Forum of the Adriatic and Ionian Chambers of Commerce (Φόρουμ των Επιμελητηρίων Αδριατικής και Ιονίου)	Τηλ: +39 071 5898249 +39 071 5898266	http://www.forumaic.org segreteria.forum@an.camcom.it
Επιπλέον Διεθνείς Οργανισμοί στην Ιταλία μπορούν να αναζητηθούν στον κατωτέρω σύνδεσμο: http://www.esteri.it/mae/doc/LDOI.pdf		
Ξένες Διαπιστευμένες Διπλωματικές Αποστολές στην Ιταλία μπορούν να αναζητηθούν στον κατωτέρω σύνδεσμο: http://www.esteri.it/mae/doc/LDA.pdf		

9. Ξενοδοχεία (ενδεικτικός κατάλογος)

Hotel Aldrovandi	Τηλ: +39 06 3223993	http://www.aldrovandi.com
Hotel Aleph	Τηλ: +39 06 48938090 +39 06 48977 +39 06 48978 +39 06 48014	http://www.boscolohotels.com/
Hotel Alexandra	Τηλ: +39 06 4881943	http://www.hotelalexandraroma.com

Grand Ambasciatori Palace	Hotel Τηλ: +39 06 47493	http://www.ambasciatoripalace.com
Hotel Ambra Palace	Τηλ: +39 06 492330	http://www.ambrapalacehotel.com
Hotel Athena	Τηλ: +39 06 44232217 +39 06 44237379	http://www.hotelathena.it
Hotel Barberini	Τηλ: +39 06 4814993	http://www.hotelbarberini.com
Hotel Bernini Bristol	Τηλ: +39 06 488931	http://www.berninibristol.com
Grand Hotel Beverly Hills	Τηλ: +39 06 4542141	http://www.beverlyhotelrome.it
Hotel Claridge	Τηλ: +39 06 845441	http://www.hotelclaridgerome.com
Hotel Colonna Palace	Τηλ: +39 06 39 675191	http://www.hotelcolonnalpalace.com
Hotel Condotti	Τηλ: +39 06 6794661	http://www.condottipalace.com
Hotel De la Ville (Intercontinental)	Τηλ: +39 06 67331	http://www.ichotelsgroup.com
Hotel de le Minerve	Τηλ: +39 06 695201	http://www.grandhoteldelaminerve.com
Hotel De Russie	Τηλ: +39 06 328881	http://www.hotelderussie.it
Hotel Eden	Τηλ: +39 06 478121	http://www.starwoodhotels.com
Hotel Embassy	Τηλ: +39 06 4881402	http://www.hotel-embassy.com
Hotel Excelsior	Τηλ: +39 06 47081	http://www.excelsior.hotelinroma.com
Hotel Flavia	Τηλ: +39 06 4883037	http://www.hotelflavia.it
Rome Marriott Grand Hotel Flora	Τηλ: +39 06 489929 +39 06 489981	http://http://www.hotelfloraroma.com/
Hotel Forty Seven	Τηλ: +39 06 6787816	http://www.47hotel.com
Hotel Genova	Τηλ: +39 06 476951	http://www.hotel-genova-rome.com
Hotel Hassler (Villa Medici)	Τηλ: +39 06 699340	http://www.hotelhassler.com
Λοιπά ξενοδοχεία μπορούν να αναζητηθούν στο site: http://www.alberghi-in-italia.it/		

Παράρτημα

ΙΤΑΛΙΑ - 2020

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Πολίτευμα	Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία	Πληθυσμός	59.257.566 (1.1.2021)	Πρωτεύουσα	Ρώμη
-----------	--	-----------	--------------------------	------------	------

ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ονομαστικό ΑΕΠ	1.651.594,9 ευρώ (2020)	Ανεργία	8,9% (Δεκ. 2020)	Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	155,8 %
Μεταβολή ΑΕΠ	-8,9%	Πληθωρισμός	0,3 % (Δεκ. 2020)	Εξαγωγές	433,6 δις ευρώ
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ	26.453 ευρώ	Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	-9,5%	Εισαγωγές	369,9 δις ευρώ

Πηγές: ISTAT, Eurostat

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΙΤΑΛΙΑΣ

(Αξίες σε εκατ. ευρώ)	2015	2016	2017	2018	2019	2020*
Εξαγωγές αγαθών προς Ιταλία	2.941,03	2.832,06	3.080,08	3.479,34	3.677,92	3.255,11
Εισαγωγές αγαθών από Ιταλία	3.638,60	3.869,11	4.091,20	4.526,16	4.823,85	4.450,47
Εμπορικό ισοζύγιο	-697,57	-1.057,06	-1.011,13	-1.046,82	-1.145,93	-1.195,37

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, *προσωρινά στοιχεία (άντληση στοιχείων 08.07.2021)

ΟΙ 5 ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

2ψήφιο κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας	2019		2020*		Μεταβολή στην αξία
	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	
27 ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΛΑΔΙΑ & ΠΡΟΪΟΝΤΑ	970,73	26,39	580,43	17,83	-40.21
15 ΛΙΠΗ ΚΑΙ ΛΑΔΙΑ ΖΩΙΚΑ Ή ΦΥΤΙΚΑ, ΛΙΠΗ ΒΡΩΣΙΜΑ	157,46	4,28	294,43	9,05	+86.99
76 ΑΡΓΙΛΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΑΡΓΙΛΙΟ	303,38	8,25	267,32	8,21	-11.89
84 ΠΥΡΗΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΤΗΡΕΣ, ΔΕΒΗΤΕΣ, ΜΗΧΑΝΕΣ	310,96	8,45	259,18	7,96	-16.65
03 ΨΑΡΙΑ ΚΑΙ ΜΑΛΑΚΟΣΤΡΑΚΑ, ΜΑΛΑΚΙΑ ΚΑΙ ΆΛΛΑ ΑΣΠΟΝΔΥΛΑ ΥΔΡΟΒΙΑ	244,97	6,66	229,27	7,04	-6.41

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, αξίες σε εκατ. ευρώ, *προσωρινά στοιχεία (άντληση στοιχείων 08.07.2021)

ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

(ποσά σε εκατ. ευρώ)	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΑΞΕ προς την Ελλάδα (απόθεμα)	2.402	2.609	2.806	3.118	3.487	3.676
Ελληνικές άμεσες επενδύσεις στην Ιταλία (απόθεμα)	269	225	286	158	76	115

Πηγή: Banca d'Italia (τελευταία διαθέσιμη επικαιροποίηση 11.12.2020)

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Αφίξεις από Ιταλία στην Ελλάδα	1.355,3	1.387,0	1.441,3	1.667,2	1.553,1	373,23
Ποσοστό στο σύνολο των αφίξεων	4,8	4,6	4,8	5,0	4,6	5,0
Μεταβολή %	+21,2	+2,3	+3,9	+15,7	-6,8	-75,9

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος